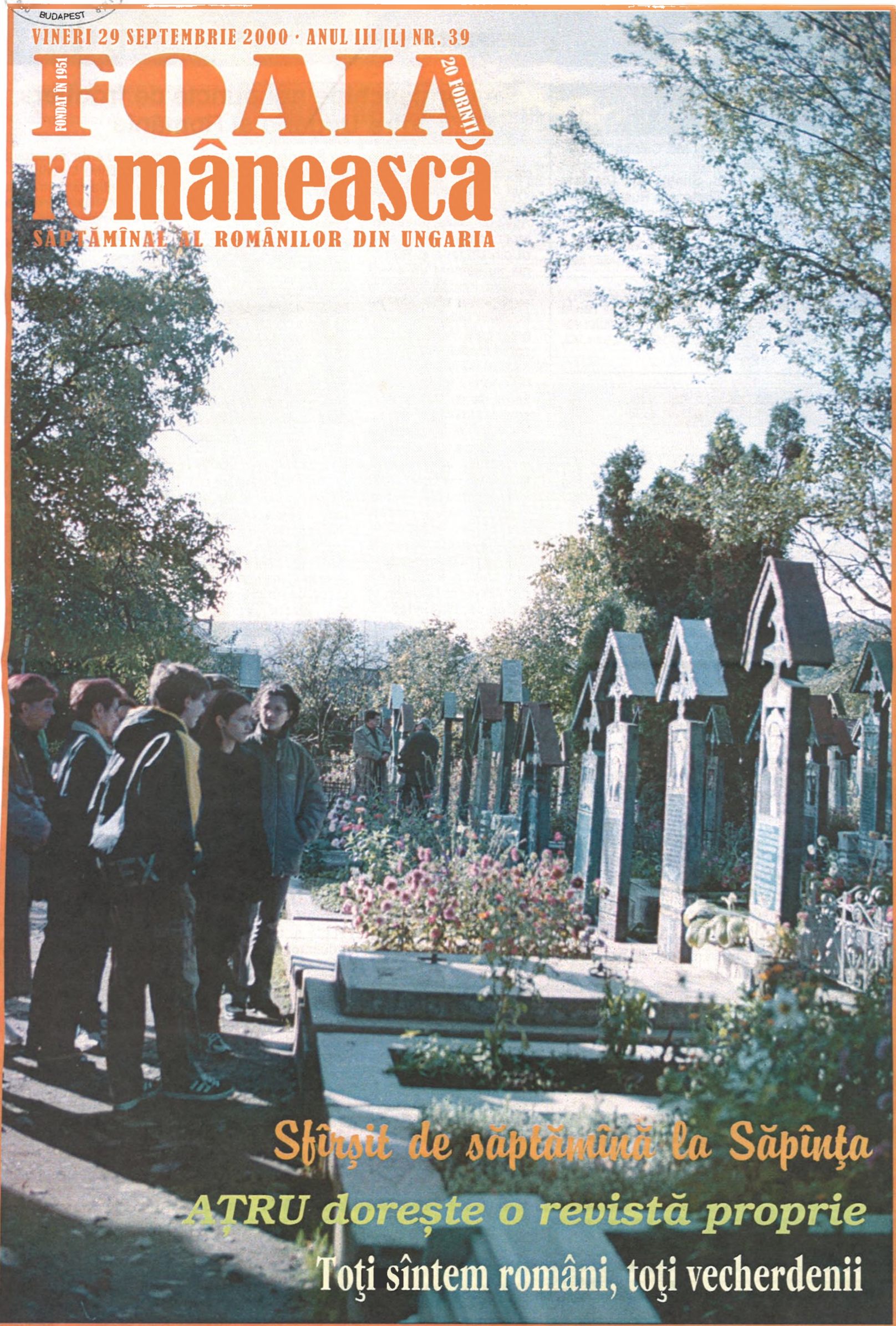

VINERI 29 SEPTEMBRIE 2000 · ANUL III [L] NR. 39

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Sfârșit de săptămână la Săpînța
AȚRU dorește o revistă proprie
Toți sîntem români, toți vecherdenii

CALENDAR ORTODOX

2 octombrie, luni – Sf. Sfințit Mc. Ciprian; Sf. Mc. Iustina; Cuv. Teofil
3 octombrie, marți – Sf. Sfințiții Mc. Dionisie Areopagitul, Dionisie, Elefterie și Rustic
4 octombrie, miercuri – Sf. Ierotei, episcopul Ateinei; Sf. Mc. Audact și Domnina
5 octombrie, joi – Sf. Mc. Haritina și Memelta
6 octombrie, vineri – † Sf. Ap. Toma; Sf. Mc. Erotiida
7 octombrie, sîmbătă – Sf. Mc. Serghie și Vah
8 octombrie, duminică – Cuv. Pelaghia și Taisia
Duminică a XX-a după Rusalii (învierea fiului văduvei din Nain); Ap. Gal. I, 11-19; Ev. Luca VII, 11-16; Glas 7; Voscr. 5

AGENDĂ

2 octombrie

1853 – s-a născut compozitorul Ciprian Porumbescu.

1877 – Radu Porumbescu urcă, pentru prima dată, pe Mont Blanc. El este primul român care reușește această ascensiune.

3 octombrie

1226 – s-a stins din viață Giovanni Bernardone, adică cum este cunoscut în întreaga lume Sfântul Francisc din Assisi. El este fondatorul tagmei franciscane.

1898 – își începe activitatea Banca Bihoreană, care avea un rol însemnat în propășirea economică a românilor bihoreni. Iosif Vulcan a fost printre inițiatorii băncii, și a activat ca președinte al comitetului de direcție al acestui institut de credit și economii aproape pînă la sfîrșitul vieții sale.

4 octombrie

1929 – sub directoratul lui Liviu Rebreanu se inaugurează „Studioul Teatrului Național din București” cu piesa lui V.I. Popa: Mușcata din fereastră.

1957 – din Rusia este lansat primul satelit artificial al Pămîntului, Sputnik-1, care deschide era zborurilor cosmice.

5 octombrie

1897 – Apare la București revista enciclopedică populară „Albina”, care din anul 1948 se va numi „Revista Așezămintelor Culturale din România”.

1936 – s-a născut scriitorul și politicianul ceh Vaclav Havel.

6 octombrie

1944 – începe „Operațiunea Debrețin” a armatelor română și sovietică, în scopul eliberării nord-vestului Transilvaniei și a teritoriului ungăr pînă la Tisa.

7 octombrie

1902 – s-a născut, la Sălcia, scriitorul Zaharia Stancu. Ca poet, prozator, publicist și traducător, a fost autorul uneia dintre cele mai vaste opere din literatura română. S-a impus îndeosebi ca prozator, prin publicarea romanului „Descult”.

8 octombrie

1992 – s-a deschis, la Budapesta, Centrul Cultural al României, moment care a fost precedat, la 1 octombrie, de deschiderea Centrului Cultural al Ungariei la București. La ceremonie au luat parte cei doi miniștri ai culturii, Ludovic Spiess și Andrásfalvy Bertalan.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Corul „Pro Musica” la Săpînța

Foto: Șt. Oroian

Se vor deschide noi puncte de frontieră între Ungaria și România

La mijlocul săptămînii trecute, mai precis miercuri după masă, în sala de protocol a Hotelului Aqua din Giula, reprezentanții polițiilor de frontieră din Ungaria și România au semnat un acord privind modernizarea și extinderea traficului de frontieră, în sensul Csenegersima și Petea, modificarea modului de funcționare în sensul deschiderii și pentru trafic internațional de mărfuri și persoane între Nyírábrány și Valea lui Mihai, precum și înființarea a trei noi puncte vamale, între localitățile Vállaj și Urziceni, Leta Mare și Săcuieni, respectiv Kiszombor și Cenad. Din partea maghiară, acordul a fost semnat de generalul Bencze József, din cadrul Poliției de Frontieră din Ungaria, în vreme ce, din partea română semnatul acordului a fost generalul de brigadă Emil Talpă, primadjunct al Șefului Inspectoratului General al Poliției de Frontieră.

Din cîte ne-au informat cei doi generali, s-a convenit asupra deschiderii punctului de frontieră în-

tre Kiszombor și Cenad pînă la sfîrșitul lunii octombrie a acestui an, inițiativa aparținînd părții române. În ceea ce priveș-

modernizarea punctului vamal dintre Csengersima și Petea va dura ceva mai mult, fiind necesare o serie de modificări. Ori-

O delegație oficială la sediul AȚRU

te data exactă a deschiderii noului punct vamal, cît și orarul de funcționare, acestea vor fi stabilite prin schimburi de note diplomatice între cele două guverne, celelalte două puncte vamale vor fi deschise peste cîteva luni: cel dintre Vállaj și Urziceni în cursul anului 2003, iar cel dintre Leta Mare și Săcuieni în prima jumătate a anului 2004.

Tot pînă la sfîrșitul lunii octombrie se dorește și modificarea modului de lucru în punctul vamal dintre Nyírábrány și Valea lui Mihai, în vreme ce

cum însă, nu va dura foarte mult timp, părțile semnatare ale acordului arătîndu-se foarte interesate de traducerea în fapt a celor stabilite.

După semnarea acordului, maiorul Mihai Netea a adresat delegației invitația de a vizita Oficiul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, oaspeții fiind întîmpinați printre alții de președintele AȚRU Traian Cresta, șeful de Oficiu Tiberiu Iuhas și consiliera Eva Ruja Bánya. În scurta vizită pe care au făcut-o la sediul din str. Eminescu nr. 1, delegația românească din care, pe lîngă generalul Emil Talpă mai făceau parte colonel Gabi Eșanu – șeful Serviciului Relații Internaționale din cadrul IGPF, colonel Gheorghe Stancu – împuternicit al șefului IGPF pentru întreaga frontieră româno-ungară, d-na Crina Prunariu (soția primului și singurului cosmonaut român, Dumitru Prunariu) – atașat pe lîngă Ambasada României la Budapesta și d-na Anamaria Almășan – din partea Ministerului Român de Externe, au putut cunoaște cîteva din aspectele vieții comunității românești din Ungaria. Vizita s-a desfășurat într-o atmosferă caldă, prietenească, oaspeții din România arătîndu-se impresionați de eforturile conducerii AȚRU în direcția redeschiderii sentimentului național în suferințele și inimile românilor din Ungaria. Ioan Weisl

Delegația AȚRU la Deva

În perioada 29 septembrie – 1 octombrie, o delegație a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria se va deplasa la Deva, în România. Vizita de lucru va avea

loc pe baza protocolului de colaborare semnat cu conducerea Municipiului Deva. Delegația Autogovernării pe Țară va fi însoțită și de un grup de educatoare.

A sunat telefonul...

În cursul săptămînii trecute, redacția noastră a fost contactată de către corespondentul de la București al agenției de știri MTI Gózon István, care s-a arătat interesat de o eventuală colaborare. După cum am mai informat, agențiile MTI și Mediafax au pornit recent un serviciu comun. Acestea doresc să informeze cetățenii din România și din Ungaria și despre problemele minorităților maghiară și română din țările noastre. Domnul Gózon, aflînd despre existența singurului săptămînal românesc din Ungaria, Foaia românească, a inițiat o colaborare care ar consta în faptul că știrile, reportajele, relatările care apar în revista noastră, să fie folosite săptămînal pentru informarea cetățenilor din această regiune a Europei.

Considerăm că atenția agențiilor de presă, acordată săptămînalului nostru, este un semn pozitiv care și în viitor va încerca să relateze, să informeze corect și obiectiv despre situația și problemele românilor din Ungaria.

Redacția

Sîmbătă dimineața la ora șase a pornit din fața Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria o cursă specială cu membrii Corului *Pro Musica*, pe traseul Giula – Salonta – Oradea – Carei – Satu-Mare, Baia-Mare – Sighetu Marmatei – Săpînța. Tureul a fost sponsorizat de Fundația pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria.

Coriștii noștri, sculîndu-se de

Sîmbătă seara la familia Șteț

dimineață, au fost puțin somnoroși, iar după pornirea autocarului, mai mulți au și ațipit, trezindu-se numai la graniță, graniță pe care și de data aceasta am trecut-o ușor, fără nici o problemă, luînd calea spre gara din Salonta. Acolo am așteptat puțin să sosească (cu trenul dinspre Arad) dirijorul nostru *Gheorghe Flueraș* și cîțiva cîntăreți din „Montia”, care sînt deja și membrii corului nostru. După ce toată lumea s-a așezat comod, am luat-o spre Săpînța. Pînă la Oradea peisajul a fost cunoscut, însă de acolo începînd, nimeni, nici măcar șoferul, nu a cunoscut traseul – totul a fost necunoscut. Numai din auzite știam despre Valea lui Mihai sau despre comuna Diosig. Totul a fost obișnuit, parcă am fi călătorit în Ungaria, peste tot inscripții în două, ba chiar și în trei limbi. Numai atunci a început să ne intereseze mai mult traseul, cînd au apărut primii munți. Atunci peisajul a devenit mai atractiv, au apărut culorile toamnei, și în acest timp somnoros, frunzele aurii ale copacilor de lîngă șosea au subliniat verdele-albastru întunecat al codrilor de pe munți, ai căror vîrfuri au fost acoperite cu nori gri. Pentru noi și ploaia a fost interesantă, căci în seceta de pe la noi, nici precipitații nu am văzut demult.

În munți a ploaie apoi și mai bine, iar aerul s-a răcorit. Astfel nu prea am avut chef să ne oprim numai la Creasta Cocoșului, unde am făcut un scurt popas la han. Ieșind din munți, ne-am oprit mai mult de o oră la Sighet, fiecare dintre noi a vizitat ceea ce a do-

rit: malul Izei și al Tisei, muzeul memorial al deținuților politici, vestitul penitenciar din Sighet și bisericile orășelului.

Apoi am mai avut vreo treizeci de minute pînă la Săpînța.

Pe la ora șase (ora României)

Sfîrșit de săptămînă la Săpînța

trenat, și am cîntat și am dansat, fiind pârtași ai unui „joc” cu adevărat maramureșean.

Cîndva, tîrziu, după miezul nopții, ne-am aplecat capul pe pernă și ne-am acoperit, încălzindu-ne cu cîte-o cergă din Săpînța. Sea-

Un „La mulți ani!” la despărțire

am ajuns în acest sat frumos și curat. Gazdele ne-au așteptat, ne-au repartizat pe la case, iar apoi familia Șteț ne-a oferit o masă bogată, cu mîncăruri maramureșene și am gustat o țuică, „horincă”, curată din loc.

În această seară, Corul „Pro Musica” a prezentat un program din prelucrări folclorice românești, încheindu-și repertoriul cu cîntecul „Cu noi este Dumnezeu”. Pînă cînd s-a terminat micul spectacol, au sosit tineri muzicanți din sat, care au asigurat și în continuare reușita seratei, în cadrul căreia, de la mic pînă mare, de la tînăr la bătrîn, toată lumea a dansat și a petrecut pe ritmul muzicii maramureșene. Pentru noi, acest ritm nu e prea cunoscut, dar în scurt timp ne-am an-

ra și noaptea a plouat. Am dormit bine, ca să ne trezim pe o zi senină, pe o duminică frumoasă. După micul dejun, călăuziți de gazde, am plecat în vestitul Cimitir Vesel, care se găsește în curtea bisericii. Acolo, la ora 9 a început Sfînta Slujbă. Se părea că era adunat acolo tot satul de la mic la mare. Pe noi ne-au încîntat crucile cioplite și vopsite, albastrul cerului și al crucilor ne-a întărit sufletul, să nici nu vorbim despre reușitele „inscripții”, epitafurile care au caracterizat într-adevăr pe cel înmormîntat.

Între timp, corul nostru a vizitat și casa-muzeu, casa memorială a lui Dan Pătraș, fondatorul acestei tradiții unice, creatorul textelor și al crucilor din Săpînța.

În camera curată am văzut portretul soților Ceaușescu și al membrilor fostului comitet central al partidului Comunist. În acest decor, corul a ținut o scurtă repetiție din repertoriul religios, ca apoi, la sfîrșitul Liturghiei, să cînte în biserică.

După această mică prezentare, *preotul Luțai* i-a salutat pe coriștii noștri, în frunte cu dirijorul *Gheorghe Flueraș*. Preotul s-a

reîntors acum, după cinci săptămîni, din Statele Unite ale Americii, aducînd cu el banii adunați din donații pentru Mănăstirea din Săpînța – a cărei construcție am vizitat-o și noi. La sfîrșit am fost invitați ca la anul, să venim iarăși, la sfințirea mănăstirii.

Gazdele nu ne-au lăsat să pornim flămînzii acasă, deci ne-au poftit la o mică gustare. Ne-am ridicat de la masă cu un „La mulți ani!” închinat gazdelor noastre.

Spre casă am ales o altă cale, trecînd printr-o altă zonă folclorică renumită, prin Negrești, prin Țara Oașului.

Au trecut repede aceste două zile, acest timp pîrînd prea scurt ca să vizităm tot ce e de văzut pe acele locuri. Am cîntat ceea ce am putut cînta, am văzut ceea ce am putut vedea, ne-am simțit cît se poate de bine, am încercat să ne încărcăm „bateriile”. Am sosit acasă cu amintiri de neuitat, ne-am împrietenit cu oameni buni, harnici lucrători, oameni inimoși.

Așa s-au desfășurat aceste două zile: am văzut lanuri aurii, am văzut munți cu codri verzi, arbori cu frunze ruginite, cer noros și cer senin, am văzut creații populare originale, ne-am întîlnit cu oameni de suflet, cu gazde bune. Am trecut prin porți maramureșene, am văzut turme de oi pascănd pe coastă de munte, am gustat lapte proaspăt muls și multe altele... Am fost în locuri minunate, unde neapărat trebuia să ne mai întoarcem.

Șt. Oroian

Imagini ardelen 1967–1998

Din lucrările artistului fotografic *Korniss Péter*, distins cu premiul Kossuth, s-a deschis recent o expoziție la Budapesta. În Galeria de Artă Plastică Ericsson pot fi văzute acele fotografii ale renumitului artist, care înregistrează momente din Ardeal între anii 1967-1998. Născut la Cluj, *Korniss Péter* trăiește din 1949 în Ungaria. În cele trei decenii, cît a cutreierat satele românești și ungurești din Ardeal, artistul a surprins clipe, obiceiuri care erau în curs de dispariție, dar a păstrat pentru viitor și semnele schimbărilor.

Cele 34 de fotografii, realizate în alb-negru, pot fi văzute pînă în ziua de 4 octombrie. Galeria Ericsson se găsește în sectorul III al Budapestei, pe str. Latorc nr. 1.

Foaia românească pe Internet

Din luna octombrie, săptămînalul românilor din Ungaria va putea fi citit și pe Internet. Deci, oriunde vă veți afla în lume, veți putea citi Foaia românească pe adresa web: www.foaia.com. Pe această pagină virtuală veți putea afla nu numai conținutul săptămînalului nostru, ci dorim să oferim spațiu și pentru alte informații despre comunitatea românească din Ungaria.

AȚRU dorește o revistă proprie

După o pauză de vară, vi-nerea trecută, la Chitighaz s-a întrunit din nou forul decisiv al Autoguverării pe Țară. Președintele Traian Cresta chiar la început a făcut cunoscut celor prezenți că după o perioadă lungă de nesiguranță s-a decis despre soarta acelor 13,3 milioane de forinți, care din cauza eșuării înființării Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria, timp de o jumătate de an nu s-a trimis la Giula.

Acest fond, în mod normal făcea parte din bugetul forului de reprezentanță al românilor din Ungaria. Autoritățile maghiare au decis, pînă la urmă, ca acest fond să fie folosit de comunitatea noastră, dar numai pentru scopuri stabilite printre preocupările comisiei mixte interguvernamentale maghiaro-române. Astfel s-a convenit ca 6,5 milioane de forinți din totalul sumei să intre în posesia autoguverării pe țară pentru amenajarea unei săli de conferință la sediul acesteia. Un alt fond important, anume 2,5 milioane, va fi repartizat la Apateu pentru școala din loc, iar pentru lucrările de renovare a bisericii ortodoxe române din Otlaca-Pustă se vor acorda 2,75 milioane de forinți. Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria, singura organizație românească din Ungaria care din 1997 nu primește sprijin de funcționare, va primi 1,3 milioane de forinți. O sumă de 250 de mii va sta la dispoziția școlii din Săcal, care a fost reconstruită recent. Mulți dintre membrii prezidiului și-au exprimat bucuria că acest fond, în sfîrșit, se poate folosi pentru scopuri românești din Ungaria, dar în același timp și-au manifestat și nemulțumirea că principiile folosirii fondului considerabil nu a intrat direct în competența forului pe țară al românilor din Ungaria.

S-a discutat în continuare despre viitoarea finanțare a AȚRU. Proiectul legii bugetare prevede pentru anul care urmează o subvenție de 33,5 milioane de forinți, iar pentru anul 2002 o sumă de 36,9 milioane. La ședința de la Chitighaz s-a accentuat: subvențiile prevăzute țin pasul numai cu rata inflației, astfel competențele autoguverării pe țară nu vor putea crește. Forul românesc pe țară nu se va putea angaja la preluarea unor instituții.

AȚRU, după toate probabilitățile, nu va putea fi nici gazda Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria. Directoarea acestuia, dr. Maria Berényi a atras atenția că fără fonduri de funcționare, instituția pe care o conduce nu poate avea proiecte într-adevăr semnificative, deși în procesul de reformare al învățămîntului românesc din Ungaria, Institutul și-ar putea aduce o contribuție mai marcantă. Directoarea Institutului de Cercetări a accentuat că proiectul legii bugetare exclude posibilitatea unei autonomii culturale.

La ședința în deplasare s-a discutat și despre proiectele legilor de minoritate și electorală, care – după părerea celor mai mulți membri ai prezidiului – nu asigură garanții clare că peste doi ani nu se va repeta cazul dureros al românilor din Ungaria. După cum se știe, la alegerile din 1998, mulți cetățeni care nu au nimic comun cu românii din Ungaria, au pomic la alegerile de minoritate ca români și au înființat foruri locale de conducere. La ora actuală, Comisia Parlamentară pentru Drepturile Omului, Minorități și Culte lucrează la un proiect de lege, care încearcă să aducă și alte noutăți în viața politică de minoritate din Ungaria. AȚRU a semnat un document care, împreună cu celelalte minorități istorice din Ungaria, își exprimă îngrijorarea față de planurile legislației Ungare. Acestea nu numai că nu garantează oprirea intrării neromânilor în forurile noastre, dar conțin chiar anumite elemente care stîrbesc interesele naționalităților conlocuitoare.

Președintele Traian Cresta a mai informat prezidiul despre decizia luată în comun cu conducătorii instituțiilor românești din Ungaria, privind continuarea construcțiilor de la Centrul Cultural Românesc din Giula. Conform planurilor, complexului deja existent i s-ar mai adăuga o bibliotecă, un sediu pentru institutul de cercetări, o sală de expoziție și un mic studio care ar ajuta activitatea redacției radio-școlare, dar și a ziariștilor români din Ungaria. Proiectele acestor obiective se vor realiza la începutul lunii viitoare, dar nici în momentul de față nu se știe cine va subvenționa lucrările viitoare.

La rîndul său, Gheorghe

Gros a declarat că Autoguverarea pe Țară dorește să editeze un săptămînal propriu. Deși AȚRU a purtat tratative cu gazda Foi Românești, acestea nu s-au încheiat cu nici un fel de rezultat, pentru că Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria propune înființarea unui curatoriu compus din reprezentanții instituțiilor românilor din Ungaria, dar menține și pe mai departe rolul ei de proprietar. Uniunea a trimis acest proiect Autoguverării, dar forul pe țară n-a reacționat. Vicepreședintele autoguverării pe țară a accentuat că deși săptămînalul românesc s-a îmbunătățit, reprezentanța românească pe țară nu primește în paginile revistei spațiu potrivit. Domnia sa a propus înființarea unei comisii ad-hoc, care ar asigura condițiile pentru realizarea a două numere de probă cu care AȚRU ar putea concura pentru preluarea săptămînalului românesc. Ideea preluării săptămînalului românesc a fost împărtășită și de primarul din Micherechi dr. Gheorghe Ruja, care a considerat că televiziunea și Foai românească a preluat în mod tendențios evenimentul inaugurării bustului întemeietorului statului maghiar Sfîntul Ștefan. Domnia sa susține că la 20 august s-au sîrbătorit cei o mie de ani de la înființarea statului maghiar, și conducerea satului românesc nu este de acord cu ideea de „stat în stat”. Referitor la problema nevalgică a săptămînalului românesc din Ungaria, dr. Maria Berényi a declarat că nu este de acord cu un curatoriu în competența căruia intră numai un rol de apreciere, iar posesia este exclusiv al unei sau altei organizații. Numai o foaie comună ar calma spiritele – a susținut directoarea institutului, care a menționat că scoaterea sistematică a unui săptămînal înseamnă o mare răspundere. A mai adăugat că AȚRU numai atunci se poate angaja la aceasta, dacă pe lîngă fondurile necesare, reprezentanța pe țară are și forțele de specialitate pentru buna funcționare a revistei românilor din Ungaria. Conform hotărîrii prezidiului, comisia ad-hoc, compusă din Traian Cresta, Gheorghe Gros și Gheorghe Gulyás va începe activitatea de pregătire a proiectului.

Tiberiu Boca

Catalog documentar pentru publicul larg

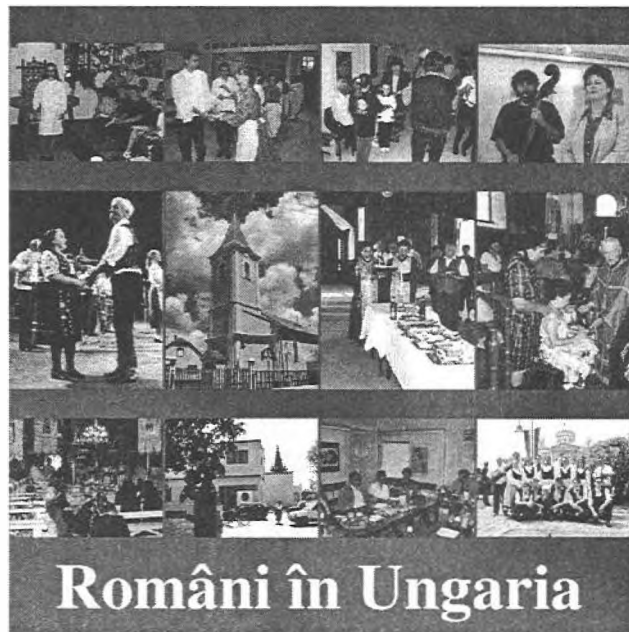
Cu ocazia vizitei la sediul organizației civile din Giula a ziariștilor români de pretutindeni, Prezidiul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria a scos o mică broșură. Titlul de pe copertă indică conținutul documentului – *Români în Ungaria*. Scopul redactorilor catalogului a fost să dea o imagine cât se poate de documentată despre comunitățile românești de aici tuturor acelor care se interesează de situația și soarta acestui mîunchi de români din aceste părți. Dosarul informativ începe cu enumerarea celor 23 de localități de pe teritoriul Ungariei de astăzi, a comunelor în care drumul de oriunde va găsi și în zilele noastre instituție culturală românească, biserică, școală, eventual organizație de reprezentanță. În capitolul consacrat istoriei sînt trecute date despre trecutul românilor din aceste părți, inclusiv cifrele recensămintelor privitoare la numărul locuitorilor ortodocși și greco-catolici din comunele românești. În partea intitulată „Biserica în Curtea Gojdu” sînt prezentate cifrele și evenimentele legate de despăgubirea Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria de după 1990, precum și referirile la soarta de azi a Fundației lui Emanuil Gojdu. La întrebarea, care este numărul românilor din Ungaria, se încearcă un oarecare răspuns în capitolul consacrat datelor statistice de la recensămint. Vom afla topul localităților cu cel puțin 100 de locuitori înregistrați ca români în 1990: Micherechi (1848), Chitighaz (1488), Budapesta (1263), Giula (517), Aletea (261), Bătania (252), Apateu (211), Seghedin (188), Cenadul Unguresc (183), Săcal (157), Otlaca Pustă (126). Broșura prezintă apoi structura învățămîntului românesc,

bazîndu-se și în acest capitol în primul rînd pe date statistice: numărul elevilor și profesorilor români de la școlile noastre. Capitolul despre activitățile culturale conține referințe la trecutul echipelor folclorice, al corurilor sau al cercurilor de lectură, cît și enumerarea personalităților marcante ale domeniului. Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, al cărui activitate este caracterizată ca una dintre cele mai importante realizări spirituale din ultimele decenii ale comunității românilor din Ungaria, i se consacră un capitol aparte în catalogul conceput pentru publicul larg. Capitolul despre reprezentanța românească descrie sistemul autoguverărilor, precum și activitatea organizațiilor civile. Partea despre finanțare dă o imagine asupra sistemului de subvenționare a instituțiilor, organizațiilor, programelor culturale românești din Ungaria. Următoarele două capitole ale documentarului conțin detalii despre redacțiile românești de presă scrisă și electronică, precum și o descriere sumară a relațiilor româno-române. Mapa mai conține o bibliografie selectivă a cărților despre românii din Ungaria, precum și o listă cu peste 50 de adrese utile, legături directe la instituțiile și organizațiile românești din Ungaria, cu scopul de a contribui la realizarea contactelor dintre românii de pretutindeni.

Deși documentarul a fost întocmit pentru o anumită ocazie, datele adunate la un loc pot fi de folos pentru toate comunitățile românilor din Ungaria.

Mapa *Români în Ungaria* poate fi procurată la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, Giula, 5700, str. Doja nr. 8.

-an-

**Grigore Poiendan
e invitat în studiourile
Radiodifuziunii Române**

Tînărul cîntăreț **Grigore Poiendan**, elevul Școlii românești din Micherechi a fost invitat în studiourile de radio din România. Propunerea de excepție a fost făcută nu de altcineva, decît de președintele Societății Române de Radio, domnul **Andrei Dimitriu**. În urma programului cultural, prezentat în seara zilei de 16 septembrie la Centrul cultural din Giula, **Andrei Dimitriu** a ținut să-i caute personal pe copiii din Micherechi, în afară de **Grigore**, pe **Patricia Petrușan** și pe **Adriana Martin**, pentru a-i felicita în urma succesului obținut de acești copii în fața ziariștilor de pretutindeni. Deși **Grigore**, după cum a spus, n-a fost încă la București, președintele Radioului Român și părinții lui **Grigore** s-au înțeles ca înregistrările să se facă în viitorul apropiat în Studioul din Timișoara,

Reflecții pe marginea seminarului de radio

„Românii din Ungaria sînt integrați inteligent în comunitatea maghiară” – a apreciat **Andrei Dimitriu**, președintele Societății Române de Radiodifuziune, la încheierea seminarului internațional radiofonic, care în zilele de 15-17 septembrie s-a deplasat în țara noastră. Despre desfășurarea programului am relatat în numărul trecut al Foii, în articolul de față dorim să redăm alte aspecte, momente care au fost caracteristice pentru acest eveniment de mare importanță în activitatea Redacției Românești a Radiodifuziunii din Seghedin, care în această vară a sărbătorit 20 de ani de existență, dar

vizita a 70 de ziariști români din 25 de țări a fost de mare însemnătate pentru întreaga noastră comunitate. După două zile și jumătate, petrecute în Ungaria, doi dintre participanți s-au explicat astfel: „*M-a întrebat cineva cum i-am găsit pe românii din Ungaria. Eu i-am răspuns de ce nu mă întreabă: Cum i-am regăsit?*” (**Doru Vasile Ionescu**, București), „*Văzîndu-i la ei acasă, am început să-i înțeleg mai bine pe românii din Ungaria. Nu putem crede că această minoritate se asimilează, pînă cînd ea strigă la cer: există!*” (**Selahattin Tanyeli**, Turcia)

ra, pentru că acesta este un oraș mai apropiat de noi, unde radioul are un studio modern.

Responsabilitate în cel mai românesc sat

Sosind în mijlocul românilor din Ungaria ațiția ziariști de pretutindeni, era evidentă răspunderea gazdelor pentru imaginea pe care și-o formează despre noi oaspeții sosiți de pe diferitele continente. Co-

pii din Micherechi și-au făcut datoria, au adus cînte satului lor, dar și întregii noastre comunități cu spectacolul pe care l-au dat. Cu o zi mai tîrziu, reporterii de la „Vocea Americii” din Washington, de la Radio BBC din Londra sau de la „Australian Radio” de la Sydney, fără să-i înșirăm pe toți radiofoniștii sosiți la noi din 25 de țări ale lumii, s-au dus și în satul natal al acestor copii de minune. Au asistat la Liturgia din biserica ortodoxă, la serviciul divin din adunarea baptistă, au intrat pe la casele oamenilor din loc. Era însă închisă în fața lor Casa Satului. Dintre conducătorii comunei n-a fost nimeni să-i primească, cu toate că conducerea Radiodifuziunii Maghiare a anunțat Primăria din Micherechi despre sosirea la Micherechi a ziariștilor români. Miza era mare. Tot timpul ne plîngem: lumea nu ne cunoaște în măsura cuvenită. La Micherechi, reporterii sosiți în vizită n-au avut șansa să cunoască de la aleșii celui mai românesc sat din Ungaria, care le sînt problemele, bucuriile, năzuin-

țele, ce fac pentru a păstra aici limba și cultura românească. Sau tocmai? Din acest gest neprietenos și-au putut face o imagine despre cei ce reprezintă azi românii din Micherechi.

Reprezentare la nivel înalt

La întîlnirea cu ziariștii de pretutindeni de la Centrul Cultural din Giula au fost invitați numeroși reprezentanți ai organizațiilor, instituțiilor românești din Ungaria. Frumosul lăcaș de cultură a oferit un deosebit de bun prilej pentru dialoguri sincere, vorbe clare. Pentru întrevedere, evident, a primit invitație din partea gazdei seratei, de la președintele Radiodifuziunii Maghiare, și președintele Autogu-

vernării pe Țară a Românilor din Ungaria. Reprezentantul acestei instituții a și sosit, adevărat, după programul cultural, însoțit de președintele Autoguvernării Minoritare Românești din Chitighaz. Apariția celor două persoane, hotărîtoare pentru autoguvernările românilor din această țară, n-a rămas fără efect. Cei doi nou sosiți erau – cum s-ar zice – bine dispuși. Situația produsă a fost cel puțin jenantă, deoarece la întîlnirea oficială, inițiată de Radioul Maghiar, nimeni nu era prezent în calitate de persoană fizică particulară, ci ca reprezentant al unei instituții, ca atare Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria. Dar era evident pentru toată lumea, ce se întîmplă. Numai directorul adjunct al Radioului Român a rămas puțin surprins cînd președintele autoguvernării minoritare din Chitighaz i s-a adresat în felul următor: „*Pe Dumneavoastră vă plătește cineva să fiți în contra noastră!*” Conducătorul radioului public din România, fiind pus într-o astfel de situație penibilă, n-a avut altceva de făcut, decît să părăsească masa la care a fost poftit să afle, cum o duc românii în Ungaria.

Pagină realizată de **Eva Iova**

Sîmbătă seara...

Cînd radiofoniștii români de pretutindeni au sărbătorit la noi sîmbăta trecută, la Centrul Cultural din Giula, ei au avut ocazia să urmărească un program cultural interesant, o secvență frumoasă din viața noastră culturală. Acest program a fost, în plus, și grăitor, căci cei care în această sîmbătă seară au reprezentat cultura noastră, cu toții au fost tineri, copii – o generație nouă, care știe și cunoaște cultura noastră strămoșească. Tot ce s-a păstrat, este moștenirea lor: ei au înșușit cuvîntul și ritmul dansului așa cum trebuie.

Acești tineri au reușit să transmită oamenilor, ziariștilor români de pretutindeni o căldură deosebită, căldura vetrei familiale. Publicul, noi toți, am simțit că stăm pe o laviță, într-o cameră curată cu miros de busuioac și gutui și ascultăm o poveste despre nașterea lumii.

Cele două fetițe, **Adriana Martin** și **Patricia Petrușan**, cu limbajul lor arhaic ne-au încîntat pe noi, cei care le cunoaștem, dar au reușit să-i vrăjească și pe intelectualii adunați din toate părțile lumii.

Viorel Nistor, maestrul coregraf din Arad ne-a prezentat cîteva secvențe din dansurile noastre din Micherechi și Aletea. A vorbit despre o temă abstractă concret și vizual – despre valoarea unică a acestor dansuri – dovedind că actualmente nu există cunosător specialist mai bun al acestor dansuri. Coregraful **Nistor** cunoaște acest domeniu ca palma, dansurile noastre sînt acolo în inima lui: el este al nostru, iar noi sîntem ai lui.

În programul serii a fost inclusă și o încercare nouă, un ecou nou: orga electronică, cu prelucrări din cîntecele populare cunoscute pe aceste meleaguri. Dar lucrările nu s-au limpezit încă, mai rămîne de lucrat pînă cînd va suna ațit de curat, precum au dansat feciorii din Aletea. Căci ei au dansat ușor, ca pasărea în zbor...

Iar vechiul nostru prieten, **Grigore Poiendan**, cînd cîntă singur, fără acompaniament, atunci e sigur pe sine. Mi-a plăcut cît de simplu și curat a prezentat profesoara din Micherechi **Anamaria Dulău** *Cozma* istoricul și viața școlii. Naratorul a fost moderator lejer, stăpîn pe sine, numai bujorii de pe față au semnalat că și el a avut emoții...

Acest eveniment cultural s-a desfășurat în fața unui public adecvat, dovedind că avem ce căuta pe piața culturală mondială, dar numai acolo... și că avem insule sănătoase în acest ocean contopitor.

Șt. Orolan

Simboluri

După ce – normal pentru o instituție școlară – în interiorul Centrului Cultural Românesc din Giula nu este permis fumatul, la intrare s-a format mereu cîte-un grup din mulțimea invitaților la recepția din seara zilei de sîmbătă. Cum e obiceiul în asemenea împrejurări, cei ieșiți la o țigară discutau despre tot felul de lucruri, mai mult sau mai puțin importante. S-a întîmplat însă că la un moment dat atenția celor ce-și trăgeau țigara obișnuită să fie atrasă de un grup al personalului tehnic al Centrului, care, fără să se lase deranjat de privirea atentă a oaspeților, cu o acuratețe aleasă și mișcări experimentate se grăbea în plină desfășurare a programului (!) să scoată tricolorul românesc ce se găsea deasupra porții Liceului „Bălcescu”, lăsînd acolo neatins, stingher, steagul unguresc cu care este arborat de un timp în permanență școala românească. Oamenii noștri, isprăvind cu treaba cu care erau însărcinați de conducerea instituției, au trecut fără nici o jenă printre oaspeții rămași uimiți de ceea ce se întîmplă cu drapelul românesc aplecat la pămînt. Dintre martorii oculari ai situației, cel puțin penibile, mai mulți înghițeau cu amar fumul țigării pentru care au ieșit din clădirea deosebit de frumoasă a Centrului Cultural Românesc, împodobit doar ocazional cu drapelul românesc.

„Păstorule păzește, suflă bine-n trâmbiță...!”

Biserica Baptistă din Micherechi rămâne fidelă tradiției, conform căreia păstrează relații intense cu comunitățile baptiste din România. Nenumărate coruri, fanfare și alte formațiuni muzicale, cât și vestitori ai Evangheliei au vizitat ani de-a rândul biserica noastră. Din păcate noi, cei din Micherechi, nu putem onora toate solicitările care vin din partea fraților din România. Dar totuși încercăm să participăm la câteva evenimente. În anul acesta, tineretul bisericii noastre a participat la Tabăra Internațională din Brădătel. În aceeași lună, tot tinerii au luat parte la „Marea întâlnire de la Sibiu: În cinstea Mântuitorului 2000”. În luna octombrie – dacă ne ajută Domnul –, elevii din cursul superior de la școala generală vor vizita Liceul Baptist din Oradea, iar tinerii Universitatea Baptistă tot din Oradea.

Fanfara Bisericii Baptiste din Micherechi este acea formație muzicală a bisericii, care are cei mai pregătiți oameni, din punct de vedere muzical. Majoritatea membrilor au făcut școală de muzică în domeniu. Nu e de mirare că „banda” este solicitată să cânte și în Ungaria, și în România. În anul acesta fanfara bisericii noastre a primit invitație la două festivaluri zonale ale fanfarelor baptiste din România. (Șapte s-au ținut până acum în anul acesta, în diferite regiuni ale României.) La festivalul din Salonta nu am putut participa, fiindcă unii fanfariști au fost la Sibiu, la întâlnirea mai sus amintită. Slavă Domnului, la Festivalul din Hațeg, care a avut loc pe data de 23 septembrie, am fost prezenți și noi, slăvind pe Dumnezeu alături de fanfarele din Hațeg, Răchitova, Bocșa, Lugoj și Deva. Formațiile au fost

bine pregătite și fiecare și-a dat silința să cânte cât mai bine și cât mai frumos. Juriul a fost compus din opt membri cu înaltă pregătire muzicală, care la terminare au apreciat fanfarele participante atât din punct de vedere al stilului muzical, cât și al modului de interpretare, cu alt termen: al executării corecte. La asemenea festivaluri fanfarele nu sunt clasificate, ci doar se evaluează, se fac unele observații critice, cu scopul de a ajuta fanfara respectivă să fie și mai bună. Formația bisericii noastre a primit o bună apreciere, ceea ce ne încurajează pentru viitor.

Societatea Muzicală „Forte fortissimo”, care a îmbrățișat mișcarea fanfarelor de copii și tineret din România, ne-a sugerat ideea de a organiza un festival zonal și la Micherechi. Gândul este bun și merită să fie realizat. Doresc mai jos să redau cele spuse de *Gheorghe Pop*, secretarul societății:

Am avut harul să particip la mai multe festivaluri zonale și la două din fazele finale ale sărbătoririi cântului interpretat cu instrumentele de suflat. Deoarece nu făceam parte dintre competitori, am avut posibilitatea să mă bucur atât de frumusețea armoniilor ce a umplut ființa mea, cât și de bogăția gândurilor, inspirate din Sfânta Scriptură, rostite de reprezentanții fiecărei fanfare.

Nu voi rosti nume, deoarece s-ar putea să uit pe cineva, și nu aș vrea să supăr. Voi încerca să scriu câteva gânduri, rostite de alții, cât și gândite de mine, atunci când încărcătura emoțională a fost mare – bineînțeles provocată de frumusețea muzicii.

– Aceste sărbători ale muzicii au demonstrat că nu muzica în sine e importantă, ci mesajul pe care îl împodobește și îl pune în valoare.

– Odată cu noi, cerul și universul întreg înalță un imn de slavă. Cântarea noastră va continua și în cer, în glorie și fericire.

– În cer chiar și pastorii vor cânta, pentru că acolo nu va mai fi nevoie să predici.

– Darul cel mai de preț dat omenirii de către Dumnezeu, bineînțeles, după

șia față de Cel ce trebuie să inspire muzica – Isus Cristos.

– Neprihăniților le șade bine cântarea de laudă.

– Să băgăm de seamă ce cântăm, cine cântă și cum cântăm.

– Dacă păsările pot cânta și pe vreme de ploaie, atunci și noi trebuie să-i cântăm Domnului în orice vreme.

– Cei care au acceptat să stea în față cântând cu instrumentele, trebuie să fie conștienți de responsabilitatea lor în fața Domnului și a oamenilor, deoarece ei sânt o privesc pentru toți.

– Vom cânta Domnului o muzică plăcută lui și nu una care ține de modă. Moda în totdeauna se schimbă. Domnul nu se schimbă niciodată.

– Se vor încuraja începuturile timide, deoarece și cel

Domnul Isus, este muzica.

– Domnul nostru merită să fie slăvit și laudat în modul cel mai înalt și nu oricum.

– Muzica plăcută lui Dumnezeu este aceea izvorâtă dintr-o inimă smerită și care sensibilizează spre pocăință.

– Cântăm Domnului că ne-a făcut bine, și cu veselie.

– Sensibilizarea celor ce ascultă muzica este importantă, pentru că prin roua lacrimilor izvorâte, ne putem apropia mai mult de Divinul nostru Tată.

– Toate momentele importante ale istoriei au fost însoțite de cântare.

– Să nu uităm credincio-

mai falnic stejar a fost la început un firicel plăpând.

– Fiecare fanfarist, un dirijor sau un posibil dirijor.

– Recomandarea este să se aleagă repertoriul după posibilități, și nu după dorințe.

– Pentru a putea transmite un mesaj sfânt, cei ce cântă trebuie să fie sfinți. Aceste serbări ale fanfarelor se doresc a fi, pe lângă stimularea și creșterea calității interpretative, și o școală de creștere spirituală a celor ce se ocupă cu muzica de fanfară. Domnul a spus: „Fiți sfinți căci Eu sunt sfânt.”

În încheiere, vreau să afirm că de felul nostru de trăire depinde cum va fi privit de alții. Acela, al căruia voim să-i fim frați. Gh. Ruja

Festival la Cluj

La 28 octombrie, la Cluj, în Biserica Mănăstur I, se va desfășura a VI-a ediție a Festivalului Național al Fanfarelor de Copii și Tineret, unde vor participa cele mai bune fanfare, de la festivalele zonele. Invitați speciali sunt: Valentin Popovici și Florian Burcă din SUA.

O instituție spirituală:

Cimitirul

Sub presiunea multelor probleme, preocupări și obligații pe care le avem în viața noastră obișnuită, pierdem din vedere că există un loc sfânt unde ne putem reculege sufletește și ne putem chiar înălța spiritual. Acel loc este, în primul rând, cimitirul satului sau orașului în care ne-am născut și unde se odihnesc înaintașii noștri.

La același nivel de importanță se ridică cimitirul localității în care trăim sau cel al orașului celui mai apropiat, fiindcă cercetându-le și luând cunoștință de personalitățile ce se odihnesc, de funcțiile și de meritele lor, devenim mai conștienți de obligațiile pe care le avem, urmând exemplul celor ce s-au impus prin virtuțile și străduințele lor în propășirea vieții sociale. Considerând în acest fel cimitirele, ele nu mai sunt simple terenuri de adăpostire a osemintelor celor răposați, ci devin surse de lumină a oamenilor în viață.

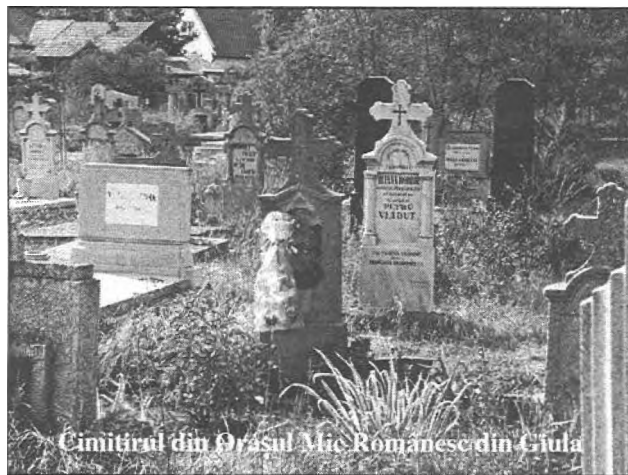
Cimitirul se ridică la nivelul de instituție spirituală, ca factor educativ, alături de școală, biserică, teatru, cinematograf, presă, radio, televiziune și literatură, fiindcă vizitându-le în liniștea lor deplină și unică sau asistând la procesiunile religioase ce au loc în ele, omul este inspirat și îndemnat spre virtuți care onorează orice suflet. Cine lasă deschiși mai ales ochii sufletului, în cimitir va vedea și va simți: credință, cinstire, respect, dăruire și speranță, prin care sufletul se înalță, iar omul se ridică la demnitatea de om. Așa se și explică opinia foarte răspândită că

cimitirul este dovada cea mai grăitoare a civilizației unui sat, oraș, a unei țări și a unui popor.

Drept dovadă a valabilității acestui elogiu stau valorile spirituale care sunt stimulate și care definesc omul civilizat și o societate civilizată.

Pe prim loc, merită a fi luată în considerare CREDINȚA. În cimitir ne convingem de credința multimilenară a oamenilor în nemurirea sufletului și în viața viitoare, care aduce pace și liniște oricărui suflet. Mormintele sunt o dovadă vie pentru CINSTIRE, adică faptul că oamenii își cinstesc

înaintașii în particular, după cum la nivel general – satul, orașul, o națiune un popor și o țară își cinstește tot trecutul și toată istoria – adică tot ceea ce constituie motiv de mândrie și încredere în viață.

Cimitirul din Orașul Mic Românesc din Giula

Orice mormânt dovedește RESPECT, evident nu față de oseminte în curs de destrămare, ci față de o ființă umană ca entitate spirituală. Mai ales în zilele noastre, în care lipsa de respect a omului față de om este una dintre cele mai dureroase curențe ale vieții sociale, de la sine înțelege că permanentizarea sentimentului de respect față de om și în afara părților cimitirului, rămâne de cea mai mare importanță. Oricum, respectând mormintele și prin ele amintirea morților, oamenii învață să se respecte și între ei, în viața de toate zilele.

Existența și mai ales îngrijirea cimitirelor este în aceeași măsură o dovadă, dar și un îndemn la DĂRUIRE, însemnând altruism și generozitate. Cât timp există un cimitir bine întreținut, despre comunitatea respectivă, religioasă sau națională, se poate spune că este civilizată și că merită să trăiască.

Printre valorile ce-și găsesc temei și stimulente în cimitire se află și prețioasa virtute creștină: SPERANȚA, căci, într-adevăr,

mormintele constituie cea mai elocventă dovadă a speranței în viața morților și continuarea existenței în viața veșnică.

Speranța este un sprijin și un stimulente al vieții de fiecare zi, căci ea este cea care asigură încrederea în viitor și curajul luptei de depășire a tuturor impedimentelor și

a multor nenorociri inevitabile.

Promovând amintirile valori, cimitirul se dovedește a fi o incontestabilă și importantă instituție spirituală, fapt ce trebuie reținut și mereu actualizat, atât în in-

teresul vieții personale, cât mai ales a celei colective. Aceasta întrucât, dacă un om singular într-o viață personală, se poate conduce în condiții relativ satisfăcătoare fără referințe la înaintași, o comunitate socială mai mică sau mai mare, se lipsește de busola vieții, de orientarea pe calea istoriei sale și își riscă viitorul, dacă nu își stimulează trecutul cu tot ceea ce el adăpostește în bogăția tainică a cimitirelor.

În mod deosebit, o comunitate etnică, națională sau religioasă ce dorește să-și păstreze specificul și spiritualitatea proprie tradiției sale, are obligația de a fi preocupată, de a se îngriji și întreține cimitirele în cele mai bune condiții și a le cinsti ca lucruri sfinte, de cel mai mare preț. Pr. I. O. Rudeanu

Orarul slujbelor ortodoxe
de duminică, 8 octombrie 2000

Aletea	– ora 9.00 – pr. Alexandru Șereș
Apateu	– ora 11.00 – pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 9.00 – pr. Ilie Ciocan
Bichișciaba	– ora 9.00 – pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00 – pr. Marius Maghiaru
Chitighaz	– ora 9.30 – pr. Florin Olteanu
Darvas	– ora 10.00 – pr. Cosmin Pop
Giula I	– ora 10.00 – P.S. Episcop Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean, Ier. Paisie
Giula II	– ora 8.30 – pr. Petru Pușcas
Micherechi	– ora 9.00 – pr. Ioan Bun
Otlaca-Pustă	– ora 9.00 – pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 9.00 – pr. Origen Sabău
Seghedin	– ora 9.30 – pr. Aurel Becan

Programul Adunării
„Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 – program religios
Mărti	ora 18.00 – oră de rugăciune

Despre pocăință

Tu nu ești străpuns la inimă de Duhul Sfânt?

Nu ești străpuns la inimă că în locul tău și pentru păcatele tale a fost răstignit Iisus?

Tu nu ești străpuns la inimă pentru rănilor lui Iisus, dezbrăcat, sbiciuit, purtând cunună de spini și cruce pe umeri pînă la Golgota?

Nu ești străpuns la inimă că El a fost răstignit pe Cruce, bătîndu-i-se cuie în mîini și în picioare?

Totul s-a întîmplat pentru a le spune curat evreilor, dar și nouă: Voi l-ați răstignit! Și noi ar trebui să fim pătrunși la inimă și să ne întrebăm: Ce să facem, fraților?!

Pocăiți-vă! – răspunde Petru – Și veți primi darul Duhului Sfânt! – Pocăința înseamnă să simți o adîncă durere și întristare că ai călcat poruncile lui Dumnezeu, plîngînd și cerînd cu inima zdrobită iertare și putere, ca să nu le mai faci. Cînd îl vei cere pe Duhul Sfânt să te pătrundă și să te cumințească? Cînd îl vei cere pe Iisus să te spele și să te curețe cu scumpul Sînge al Său. Cea mai mare durere a Domnului Iisus este că pentru mulți a murit în zadar, mulți vor ajunge în iad, cînd raiul este deschis. Dumnezeu ne cheamă la o viață întreagă de mîntuire.

Duhul Sfânt coboară numai în omul care are sufletul curat, albit și spălat printr-o schimbare a vieții, prin lacrimi de pocăință, trăind o viață nouă.

Dacă ai Duhul Sfânt, creștine dragă, primești putere cînd ești slab, primești vindecare cînd ești bolnav. Duhul Sfânt te învață și te călăuzește cînd nu știi ce să faci, te învață să te rogi, te mustră cînd greșești, te mîngîie și-ți varsă pace în suflet cînd faci bine.

Fără Duhul Sfânt, creștinul este ca o fîntînă fără apă, ca un pom fără roade. Nu-i putere în suflet, nu-i har, nu-i dar...

Chemarea și harul lui Dumnezeu este să nu mai trăiești fără Duh Sfânt. Să fii ca o fîntînă în care este apă proaspătă, ca un pom plin de roade...

Pr. Teodor Rocsin

Lucrările Sfîntului Sinod
al Bisericii Ortodoxe Române

În zilele de 12 și 13 septembrie curent, în Palatul Patriarhiei din București au avut loc lucrările Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, întrunit sub președinția P. F. Părinte Teoctist Arăpașu, informează Biroul de presă și comunicații al Patriarhiei Române. În ca-

drul ședinței au fost aprobate propuneri privind procedura de alegere a episcopilor și arhierilor vicari și au fost propuși candidați pentru alegerea noului Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, în scaunul rămas vacant prin trecerea la cele veșnice a Mitropolitului Nestor Vornicescu. Colegiul Electoral Bisericesc l-a ales pe Pr. Arhimandrit Lucian Mic în postul de Episcop vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, ca titlatura Lugojanul, și pe Protosinghel Petroniu Florea în postul de Arhiepiscop vicar al Episcopiei Oradiei, cu titlatura Sălăjanul. Sfîntul Sinod a examinat și a aprobat cererea de retragere la pensie a Î.P.S. Lucian Florea, Arhiepiscopul Tomisului. Au fost luate în discuție diferite forme de sprijin financiar pentru parohiile cu venituri mici sau fără venituri și au fost analizate mai multe propuneri privind îmbunătățirea calității învățămîntului teologic și predării religiei în școlile publice. Orthopress

Catedra din Seghedin are doi lectori noi

În numărul din săptămîna trecută al Foii românești v-am prezentat pe unul dintre cei doi lectori noi de la Catedra de Română din cadrul Facultății Pedagogice „Juhász Gyula” din Seghedin. Doamna profesoară **Ema Ileana Adam** a sosit la noi tot de la Universitatea din Cluj.

– Vă rog să ne prezentați cartea *Dumneavoastră de vizită!*

– Se pare că Clujul a stabilit deja niște relații tradiționale cu Seghedinul, sînt mai mulți profesori care au predat aici. Despre mine nu pot spune foarte multe, fiindcă nu am o biografie prea bogată, în ciuda anilor. Am 44 de ani. În prezent sînt lector la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca. Înainte am predat limba română într-o școală generală de cartier. La Universitatea Tehnică predau limba engleză și limba română. Cam atît despre cei 20 de ani de activitate.

– V-ați întîlnit cu colegii de la catedra de aici?

– Bineînțeles. Primirea a fost deosebit de călduroasă. De fapt, știam că Seghedinul este un oraș foarte primitiv încă din anii '60, cînd, copil fiind, am venit cu mama mea într-o excursie. Și a rămas în amintirea mea Tisa cu aleile de tei. Nu știu dacă, asociat gîndului eminescian, m-am gîndit dacă el a venit pe-aici în peregrinările sale, fiindcă nu sînt sigur că i-ar fi plăcut și lui.

– Presupun că și studenții v-au primit cu dragoste...

– Da. Avem deja două săptămîni de activitate. Cu surprindere am constatat, sînt unii dintre ei care au venit din Transilvania la studii aici. Sînt deosebit de dornici să învețe foarte multe. Am constatat că sînt studenți care s-au înscris la trei secții diferite, de exemplu la germană, franceză și română și cred că asta este foarte greu pentru ei. Sînt foarte dornici să învețe, cel puțin așa mi s-a părut mie. Sper că vom face împreună treabă bună.

– Ce materii predăți?

– În principal predau limba română, am cursuri obligatorii, cum ar fi cel de metodica predării limbii române, cel de predare a literaturii române, pentru

că fiind o instituție care pregătește pedagogi pentru școlile generale românești, mulți dintre ei vor deveni probabil profesori de română sau de alte specialități – sau ambele specialități pe care le îmbrățișează. Am și cursuri de cultivare a limbii, de bazele limbii, care sînt facultative.

– Ce știți despre români din Ungaria?

– Din păcate, nu foarte multe, deocamdată. Știu că sînt o comunitate destul de puternică în această zonă, în jurul orașului Giula. Ca studentă am avut o colegă, Florentina, care era fiica unui pedagog al școlii din Giula și am cunoscut-o prin intermediul unei colege japoneze de-a mele. Deci, punctele se stabilesc între multe națiuni și mi-a stîmuit mai mult interesul. Sper că pînă la sfîrșitul șederii mele aici, care deocamdată se preconizează numai pentru un an, să-i cunosc mai bine. Am răsfoit cîteva pagini de ziar local, cîteva cărți apărute în Ungaria în

limba română, articole în reviste. Am văzut că au o viață cultural-spirituală foarte bogată, și asta m-a bucurat. Sper să-mi aduc modesta contribuție la realizarea țelurilor pe care studenții români din Ungaria, care vin la „Juhász Gyula”, și le-au propus.

– Aveți planuri concrete pentru acest an?

– Este foarte greu să stabilești planuri atît de lungă durată, cît și de scurtă durată. Planul concret este să-mi duc la bun sfîrșit munca încredințată de șeful de catedră dr. Gheorghe Petrușan, care este deosebit de primitiv, și face tot ce se poate ca noi să ne simțim bine și să ne desfășurăm activitatea în condiții optime. Deci, să-i ajut pe studenți să-și atingă țelurile, să obțină creditele pe care și le-au propus pentru acest an. Eu aș vrea să învăț mai bine limba maghiară, pe care o știu vorbi destul de bine, dar nu prea o știu scrie, deocamdată. Aș vrea să cunosc mai bine zona, comunitatea românilor de-aici, să mă integrez în primul rînd în colectivul acesta de oameni deosebiți de la „Juhász Gyula”.

A consemnat **Iulia Kaupert**

Un hacker de numai 16 ani a penetrat Pentagonul și NASA

Un adolescent american a fost condamnat săptămîna trecută la șase luni de închisoare după ce a pledat vinovat într-un proces în care era acuzat că ar fi pătruns ilegal într-un server de la Pentagon și într-altul de la NASA, care se ocupă de Stația Spațială Internațională, transmite CNN. Tînărul, în vîrstă de doar 16 ani, a recunoscut că a pătruns ilegal în sistemul computerizat al celor două instituții, de unde a interceptat 3300 de corespondențe electronice și a furat mai multe parole de acces.

Adolescentul, al cărui nume nu a fost dezvăluit din cauza vîrstei sale, este primul hacker minor care a fost închis pentru infrac-

țiuni legate de computere.

Hackerul adolescent a recunoscut că, timp de două zile, în iunie 1999, a intrat în 13 computere ale Centrului Zborurilor Spațiale „Marshall”, din Alabama, de unde a încărcat un program – achiziționat de NASA cu suma de 1,7 milioane de dolari – care privește întreținerea sistemelor de pe Stația Spațială Internațională.

Mic dicționar

Hacker = spărgător de rețele computerizate

A penetra = a pătrunde (unde, la cineva, prin ceva etc.)

Parolă = cuvînt secret, convențional

FILM – FILM – FILM

Cine va fi Harry Potter?

Cel mai mare succes din ultimul timp pe planul mondial al literaturii pentru copii și tineret este negreșit serialul romanelor semnate de **Joanne Rowling**. Casnica plictisită de odinioară a devenit o scriitoare de succes, printr-o serie de romane pentru tineret. Scrisse într-un limbaj modern, cu un orizont de idei adecvat copiilor de azi, romanele fantastice ale J. Rowling au în centrul aventurilor pe băiețelul *Harry Potter*. Micul ucenic vrăjitor trece printr-o mulțime de aventuri din lumea reală și fantastică, se confruntă cu lumea reală: cu familia, neamurile, prietenii, colegii de școală și cu lumea fantastică: cu meșteri vrăjitori, vrăjitoare și alte ființe fantastice. Traduse în numeroase limbi ale lumii, romanele au depășit de pe acum succesul lecturii. De pe acum se vorbește tot mai mult despre transpunerea pe peli-

Despre bursele elevilor de la Bălcescu se va decide la 5 octombrie

La Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” au sosit în această vară 52 de dosare pentru bursă de la Liceul „N. Bălcescu” din Giula. Dintre ele, 7 au fost incomplete. Au putut înainta concurs pentru obținerea bursei lunare de 5 mii de forinți pentru anul școlar 2000–2001 acei elevi, care au cel puțin o medie de 4 la învățătură. Acum un an au concurat pentru bursă 51 de elevi români. Dintre ei atunci 32 de tineri au primit bursă. Acum un an au avut șansa să primească bursă cei cu media de peste 4,4–4,5. Bursa se acordă în primul rînd pe baza rezultatelor la învățătură. După ce și în acest an au sosit mai multe dosare decît fondurile disponibile, se așteaptă să primească bursă cam tot 30–34 de elevi de la Bălcescu, în primul rînd cei cu notele mai mari.

Șt. F.

Sydney 2000

(Curiozități și rezultate)

1. S-au mai organizat în Australia și mai devreme Jocuri Olimpice?
2. Cât e diferența de timp dintre Ungaria și Australia?
3. Jocurile Olimpice au fost salutate din Cosmos. De către cine?
4. Câte recorduri mondiale s-au consemnat în prima zi?
5. Cine e cea mai tânără participantă la Jocurile Olimpice?
6. Cunoaștem olimpiconi din anii trecuți care au legătură cu orașul Giula?
7. În ce sport e finalist Drăgulescu și Urzica din România?
8. Cine reprezintă fotbalul maghiar la Jocurile Olimpice?
9. Cu ce a început transmisiunea Jocurilor Olimpice pe canalul m1?
10. Cine dintre sportivii unguri a primit prima medalie de aur?

Rezultate:

1. Da, în anul 1956, la Melbourne
2. 9 ore
3. De astronauții cosmonavei Atlantis (sînt 7= 5 din SUA + 2 din Rusia)
4. 9
5. Fariha Fathimath, înotătoare din Insulele Maldive (s-a născut în 1987)
6. Da, de exemplu:
Varjú Vilmos, aruncător de greutate (Tokio), s-a născut la Giula
Nagy Sándor, înotător (Montreal) și-a început performanța la Giula
Kelemen Endre, săritor în înălțime (Montreal), a dat bacalaureatul la liceul Erkel
Kocsis Lajos, fotbalist (Mexiko și München), a jucat fotbal 1978-83 în echipa GYSE
Gyáni János, jiu-jitsu (Szöul), s-a născut la Giula la fel ca și antrenorii Berczik Zoltán (tenis de masă), Széchy Tamás (înot)
7. gimnastică, bărbați
8. Székely Ferenc, asistent
9. Cu meciul Italia-Australia (fotbal, 1-0)
10. Nagy Tímea (la floretă)

A. Crișan

Un procent pentru elevii școlii românești din Chitighaz

Curatoriul Fundației „Pentru Păstrarea Limbii Române” cu sediul la școala românească din Chitighaz mulțumește tuturor acelorora, care și-au donat 1% din impozitul pe anul 1999 pentru fundația aceasta.

Din această sursă fundația s-a îmbogățit cu aproape 60.000 de forinți. Suma se folosește în octombrie a.c. pentru o excursie școlară în România, la Cluj.

Un tânăr de origine românească

Cornel Mîndruțau

Numele de Mîndruțau este binecunoscut în sînul comunității românești din Ungaria. Preotul dr. Petru Mîndruțau, trecut la cele veșnice în 1997, la vîrsta de 93 de ani, a fost primul vicar ortodox român din țara noastră. Fratele său părintele Cornel, mutat și el la Domnul, a păstorit 50 de ani turma drept credincioasă din județul Bihor, fiind decenii întregi singurul preot ortodox român din această zonă. Soția dînsului, tanti Iuliana, originară din Cenadul Unguresc, a fost ultima învățătoare de limbă română în comuna Jaca.

Din această familie provine tînărul regizor de film Cornel Mîndruțau, care a terminat școala de actorie. În anul acesta, la festivalul de filme a cîștigat premiul I, titlul filmului a fost „Nu mai am eu nici o dorință” (Nincsen nekem vágyam semmi). Ceea ce prezin-

fapt mă face să mă simt liber. Este bine să știu că nu sînt încătușat în această mică țară. Deci, din partea tatălui meu sînt român cu tradiții vechi, chiar istorice. Mama mea este însă unguroaică, profund catolică, printre strămoșii ei erau și cardinali... deci, este tot o familie istorică. Pentru mine acest „dualism”, niciodată nu a însemnat o problemă, ba mai mult, m-a făcut să fiu deschis spre lume... Este curios că atrag minoritățile, nu-i caut de loc, dar observ că sînt foarte mulți sîrbi, croați și evrei în jurul meu.”

Am mai aflat de la el că a fost în relații foarte bune cu unchiul său, părintele vicar Petru Mîndruțau, care îi povestea mult despre Biserica Ortodoxă. Îl învăța să privească mai adînc la fenomenele din jurul său. Ne-a mărturisit că atunci cînd interpreta roluri din operele scriitorilor ruși, în special Dostoievski, cunoașterea Ortodoxiei l-a ajutat mult.

Aurel Becan

Zilele PETROM la Bichișciaba

Firma românească de petrol PETROM și-a deschis prima stație de benzină din Ungaria tocmai cu un an în urmă, la 1 octombrie 1999. Sărbătorind prima aniversare, la sfîrșitul săptămînii, între 29 septembrie și 1 octombrie, se vor organiza la Bichișciaba zilele PETROM. Pe terenul de lîngă stația de benzină și motel, se va construi o scenă pe care vor evolua, printre alții, Echipa de păstrare a tradițiilor „Gheorghe Nistor” din Micherechi și formația de muzică ușoară No Szmoking, a cărui chitarist este Tiberiu Cozma, român originar din Giula. În cursul celor trei zile vor concerta mai multe formații de muzică ușoară din Ungaria. Vizitatorii vor putea gusta și cîteva specialități românești: mititei și ciorbă de burtă.

Filmul lui Cornel Mîndruțau

Pe marile ecrane și la televizor

În programul cinematografeilor din Budapesta figurează deja de la 21 septembrie filmul tînărului regizor de origine românească.

Dacă vreți să-l cunoașteți mai bine pe Cornel Mîndruțau și concepția lui, urmăriți filmul-portret realizat despre el, care va fi transmis joi, la 5 octombrie, în magazinul „Együtt”, pe programul 1 al Televiziunii Maghiare.

Părerii despre „Sentimente violate”

În numărul 37, din 15 septembrie 2000 al săptămânalului Foaia Românească, pe pagina 5 a apărut articolul „*Sentimente violate*” de miche-recheanul Gheorghe Ruja. În acest articol, autorul amintește că la Micherechi, la data de 20 august s-a produs ceva neobișnuit, șocant. Faptul nu i-a lăsat indiferenți pe localnicii care se simt români. Păcat că mulți nu îndrăznesc să-și exprime gândurile în public. Este vorba – scrie autorul – despre acțiunea pusă la cale de Autogovernarea Românească din Micherechi: ridicarea unui bust lui István I, primul rege al ungarilor.

După părerea lui Gheorghe Ruja, pe românii din Ungaria ar trebui să-i preocupe mai mult valorile poporului din care ei fac parte. Și este nedumerit: Micherechiul este o localitate populată în majoritate de români, nu înțelege care este legătura dintre românii de aici și regele István I al ungarilor. Totodată nu înțelege care este legătura dintre Biserica Ortodoxă Română și acest rege, fiindcă bustul incriminat de mai mulți săteni este așezat exact în fața bisericii ortodoxe din sat. Nu înțelege care ar fi mesajul acestui act. „Spumă pe tort” este – accentuează autorul – că însuși preotul ortodox a sfințit bustul regelui maghiar. Gheorghe Ruja s-ar fi așteptat ca Biserica Ortodoxă Română să protesteze împotriva proiectului, nu să-l încurajeze.

Autorul e de părerea că românii ar trebui să promoveze valorile poporului, căruia îi aparțin, cu atât mai mult că generațiile mai tinere – care azi sînt aproape dezrădăcinate de tot ce este românesc – să aibă modele demne de urmat. Ca exemplu, autorul înșiră mai multe localități ungarești din județul Bichiș, dintre care în nici una nu

au fost dezvelite busturile lui István I, ci alte monumente, demne cinstitii milenare.

În fine, Gheorghe Ruja declară: se vorbește în sat că statuia aceasta ar fi gestul de recunoștință al românilor față de statul maghiar, față de actualul guvern. În acest caz ar fi vorba de un servilism nefondat și cu totul inutil. Fiindcă, din partea unei autogovernări, așa-zise românești, este o acțiune nefirească, un act cu care se violează sentimentele românilor din Micherechi și este aproape o lingușire.

La Micherechi există azi – accentuează autorul – și un bust al lui Nicolae Bălcescu, care este foarte neîngrijit, deși Bălcescu a fost acela care, în vara anului 1849, a semnat un fel de act de împăcare cu Kossuth la Seghedin.

* * *

Din partea mea, eu sînt de acord cu cele constatate, afirmate și exprimate de Gheorghe Ruja. Portretul unui rege maghiar, sub formă de bust, într-o comună aproape pur românească, nu este la locul ei, și n-ar fi trebuit să se negligeze bustul lui Nicolae Bălcescu, care este cu mult mai potrivit în această comună, decît cel al lui István I. Nu atât din motivul că primul rege al ungarilor ar fi fost crud. Pe acele timpuri, planul formării unui stat și introducerea creștinismului la un popor păgîn erau factori care determinau rămînea în viață a neamului întreg.

Nu încerc să înșir care alte personalități ale istoriei maghiare ar fi fost eventual mai potrivite pentru Micherechi. Amintesc doar familia Hunedorenilor, pe lancii și Matei. Dar, s-ar fi putut alege eventual figura vreunui scriitor, poet etc. român de pe meleagurile noastre sau alte figuri din istoria românilor din aceste părți, cum ar fi,

bunăoară Emanuil Gojdu, dar și alții.

De-altfel sînt convins că la fel cugetă mulți români din Ungaria. Tocmai din acest motiv sîntem obligați să ne spunem părerea în această privință.

* * *

După părerea profesorului dr. Gheorghe Petrușan din Seghedin (Foaia Românească, nr. 38, 22 septembrie 2000, pag. 10), cu referire la Iosif Vulcan: lipsa sau necunoașterea valorilor culturale naționale duce la înstrăinare, dezbinare și, în sfîrșit, la asimilare.

Convingerea lui Gheorghe Petrușan este că abordarea problemelor fundamentale ale comunității românilor din Ungaria nu poate fi ocolită sau amînată pînă la infinit. Nici dînsul nu este de acord cu profetia unui cunoscut intelectual al comunității noastre, care susținea: „*Poți să scrii despre ce vrei, dar a critica nu se poate*”. Această nu este o notă specifică a comunității noastre – constată Gheorghe Petrușan – și avem de-a face cu una din cele mai grave probleme sociale ale unei comunități mici.

E adevărat – mai constată Gh. Petrușan – că încetățenirea unui spirit critic, fără de care nu există viață publică civilizată, constituie, în condițiile românilor din Ungaria, o problemă extrem de dificilă, reușita ei ar fi o adevărată performanță a gazetăriei românești din Ungaria. Nu prea avem altă alternativă decît să învățăm și această lecție. Pînă atunci însă, dezlegarea conflictului dintre ambiția profesională și sensibilitatea noastră e posibilă, se pare, numai prin satira faimoasă a lui Horațiu: „*A spune, rîzînd, adevărul*”.

Sînt de acord și eu cu înțelepciunea lui Horațiu. Dar pe la noi circulă satira: „*Nu prin furie ucizi, ci prin rîs*”.

Gh. Santău

Despre criterii

Emoția pe care am încercat-o întotdeauna cu prilejul victoriilor sportive românești a fost de fiecare dată accentuată în mine nu numai de exultanțul „*Deci, se poate!*”, ci și de tulburatul „*De ce nu se poate, atunci, și în alte domenii?*”. Pentru că, imediat, interogația – corectată de amintirea unor performanțe artistice sau științifice – să devină „*De ce nu se poate, în general?*”. Pentru că, dincolo de lacrimile de bucurie ale triumfului olimpic, nu poți să nu te întrebi cum se face că o țară, care este capabilă să ocupe unul din primele zece locuri din lume într-o asemenea grătită încordare de voințe și de eforturi, nu este în stare să se desprindă de coada clasamentului european, atunci cînd este vorba de propriul destin și de propria supraviețuire. Cum este posibil să atîngem, învingînd mari puteri, supremația în concursuri sportive, sau matematice sau muzicale și să nu depășim decît pe prea puțini în ceea ce privește nivelul de trai, venitul pe cap de locuitor, produsul intern brut etc.? Uimirea și întrebarea sînt cu atît mai legitime, cu cît este evident că una dintre cauzele principale ale sărăciei din România este aceea că românii nu muncesc suficient, dar victoriile sportive, de exemplu, sînt rezultatul unui enorm volum de muncă.

Răspunsurile sînt numeroase și de mai multe feluri. Unul dintre ele ar putea fi că organizatorii și conducătorii societății noastre nu au avut nici pe departe probitatea și spiritul de dăruire ale feteilor care au făcut să se înalte deodată trei drapele românești în Australia. Un altul ar putea fi legat

de o nativă și specifică incapacitate de organizare, de faptul că sîntem plini de daruri și posibilități, luați individual, dar incapabili de a construi în mod serios împreună. Și într-un caz, și într-altul, răspunsurile pot fi contrarcarate prin simpla și exasperanta întrebare „*Dar de ce?*”, căreia i se poate replica prin tomuri întregi de analize psihologice, filosofice, politologice, dar nu i se poate da un răspuns real. Părerea mea este că adevărata explicație ține de domeniul criteriilor. Lipsa lor de fermitate face nu numai gesturile și acțiunile, ci și caracterele incapabile de performanță. Ceea ce este stimulant în concursurile sportive este definirea clară a probelor, perfecta delimitare a greșelii, cîntărirea, de cele mai multe ori matematică, a succesului. Sportivul știe cînd, cum și în ce condiții poate cîștiga și nu trebuie decît să fie capabil de efortul și încordarea care îl pot duce acolo. În timp ce oamenii din care este format mecanismul societății românești nu știu niciodată dacă nu cumva au mai mult de cîștigat fiind șmecheri decît corecți, leneși decît harnici, delincvenți decît onești. Neîncrederea fiecăruia în fiecare dizolvă în cele din urmă nu numai relațiile dintre oameni, ci și pe cele dintre oameni și înstituiții, dintre oameni și principii, dintre oameni și idei. Încercați să vă imaginați o Românie funcționînd cu severitatea criteriilor olimpice și veți înțelege fără greutate de ce putem învinge la Sydney, dar nu la București.

Ana Blandiana

(Din ziarul România Liberă, 23 septembrie 2000)

Înțelepciunea săptămînii

„Intelectualul e un om care își pune neconținut probleme despre toate lucrurile. E deosebite față de omul cult, care poate să fie mai inteligent, fără să-și pună probleme asupra tuturor lucrurilor. Intelectual, deci, e omul care-și pune probleme, problema vieții între altele, și mai cu samă omul pentru care gîndirea e mai reală decît realitatea concretă.”

G. Ibrăileanu

Căutînd neamul românesc la Giula

La un pahar de vorbă

societate din cinci inși, care de 2-3 ori pe an se întîlnesc pe la diferitele restaurante din Giula: deci, un domn, român octogenar, trăind în Germania, o nemțoaică din părțile Timișorii, care s-a măritat în Ungaria, soțul ungur, un medic român, originar

Cu peste cinci ani în urmă a mai fost vorba despre acel om de origine română din Germania, despre care acum iarăși scriu cîteva rînduri. Ionel Șaghin, care își zice pe la noi Jani bácsi, de pe acum de 82 de ani, ne vizitează orașul cel puțin de două ori pe an. Ce-l determină pe acest om de o vîrstă venerabilă să călătorească atît de departe de la căminul său de lîngă München?

Adevărat, față de conștientenții noștri pensionari, dînsul își poate permite aceste mici excursii, aceste mici evadări din casa familială dar – și tocmai de aceea scriu acum – are o cu totul altă mentalitate de cum o au oamenii de pe la noi. Evitînd intenționat determinarea de români sau unguri, folosesc în mod voit expresia oamenilor de pe la noi, locuitorii din părțile noastre. Fiindcă am impresia aici avem de-a face cu o mentalitate generală diferită, „răsăriteană”. La noi, dacă cineva e pensionar – locul lui e acasă. Cel mult își dorește compania dintr-un cămin de vîrstnici, respectiv atîta posibilitate poate avea. Jani bácsi, onorabil octogenar, nu numai că ține de categoria oamenilor vîrstnici, dar mai e și grav bolnav. Totuși își suportă boala cu demnitate, vorbește deschis, fără prejudecată despre aceasta, și în ciuda faptului că boala i se tot agravează, insistă, luptă, nu se dă bătut. Vine iarăși și iarăși la Giula, să se întîlnească, să-și viziteze prietenii, să-și vadă cunoștințele. S-a făurit o

din Micherechi și soția acestuia, tot unguroaică. Această mică „gașcă” se întrunește în „ședință” la invitația lui Jani bácsi – „la un pahar de vorbă”. Limba oficială e limba română, apoi germana, și abia în al treilea rînd maghiara. Dintre comeseni, trei vorbim românește. Soții unguri vorbesc cu amfitrionul nostru în nemțește, dar deseori (chiar dacă Jani bácsi n-o prea înțelege) o iau pe ungurește.

Fiind în multe direcții angajat și suprasolicitat, nu prea știu de celelalte programe ale prietenului nostru la Giula, însă cred că este și pe urmele altor legături, cu instituțiile și asociațiile românești de pe aici. După cum nu știu nici despre felul și intensitatea acestor relații, dar nici despre statornicia lor, dacă ele rezistă timpului sau nu. Din cuvinte răzlețe am desprins că „masa noastră rotundă” oferă pentru János bácsi cea mai prosperă posibilitate de întîlnire cu românii din Ungaria. L-am îndrăgit pe amicul nostru vîrstnic și îi iubim umorul searbăd și critic. Cred totuși că asta e prea puțin, pentru că, bătrîn și bolnav, să revină aici iarăși și iarăși. Traiul de aproape șazeci de ani din Germania, bunăstarea de acolo nu l-a lăsat să-și uite originea, românitatea, și tocmai asta este ceea ce caută mereu în orașul nostru. Ar trebui să ne bucurăm că pentru Jani bácsi comunitatea românească de aici pare aptă de așa ceva și îi dorim să ne viziteze încă multă vreme.

Dr. Vasile Marc

Toți sîntem români, toți vecherdenii

Discuții pe o ulicioară din cel mai mic sat românesc

Timpul: O sîmbătă după-masă somnoroasă.

Locul: un sătuleț cu circa 200 de suflete.

Scopul: Cunoașterea vieții locuitorilor români, problemele lor zilnice.

Personaje: Ileana Nagy (născ. Mezei), Iuliana Bónác (născ. Veres) și Ioan Ghitea.

Limba folosită: în majoritate limba maghiară

□ Despre ce discutați aici, în uliță? – o întreb pe Ileana Nagy, o femeie despre care cred că nu demult a intrat în pensie, deci are în jur de 60 de ani.

– Numai despre lucruri obișnuite, de toate zilele...

□ Aveți întotdeauna teme?

– Sigur. Totdeauna avem despre ce discuta. Mergem la cumpărături, venim acasă, gătim... și pe urmă ieșim la uliță pentru a sta de vorbă cu vecinii.

□ Cei care sînteți acum aici toți sînteți vecini? Întreb acest lucru, pentru că văd aici, improptită de gard, și o bicicletă...

– Eu am venit mai de departe – îmi răspunde singurul bărbat din companie, Ioan Ghitea. – Eu stau lîngă cîrciumă, în ultima casă a satului și de acolo am venit aici, să-mi văd verișoara.

□ Aici, la Vecherd, mai puteam găsi oameni care știu încă românește? Știu că mulți dintre locuitorii comunei sînt de origine românească... poate și Dumneavoastră...

– Toți sîntem români, toți locuitorii... – confirmă nana Ileana.

□ Mai sînt care și vorbesc românește?

– Ioan Netyő, care stă pe strada Kossuth, mai știe românește. – Îmi spune Ioan Ghitea. – Dar el are aproape 90 de ani...

□ Dumneavoastră știți românește sau ați știut cîndva? – mă folosesc de ocazie să-l întreb.

– Da, eu am știut. Numai că am uitat totul, pentru că la școală am învățat numai ungurește. Ca copil, în familie, am vorbit numai românește atît cu bunicii, cît și cu părinții. La început mi-a fost foarte greu la școală căci nu știam ungurește...

– Și eu am știut cîndva românește. – continuă nana Ileana. Eu am învățat puțin și la școală în românește. Și acum îmi mai amintesc de o poezioară, care suna cam așa: „Glonțul bîjje și zboară, face pac și vă omoară...” Atîta știu...

Auzind aceste cîteva cuvinte românești, am devenit mai curajos, adresîndu-mă femeii pe românește:

□ Dacă am vorbi românește, cred că mult ați înțelege...

Răspunsul se dă în ungurește:

– Da, da, înțeleg puțin.

□ Nu ați încercat, mai tîrziu, să vorbiți românește?

– Dar cu cine să vorbesc? –

mi se răspunde cu o altă întrebare.

□ Nu s-a întîmplat niciodată că a trebuit să mergeți la Oradea sau de acolo au venit oaspeți aici, la Vecherd, și ați fost constrînsă să folosiți limba română?

– Cei care vin aici la noi, știu și ei ungurește și vorbesc cu noi ungurește. De altfel, aici niciodată nu s-a vorbit limba literară... de exemplu aici s-a zis că (spune în românește) „deschi-de oblacu”

□ E bine așa. Și noi, românii din alte sate din Ungaria, folosim multe cuvinte maghiare în dialectul pe care îl vorbim acasă.

– Vă povestesc un lucru de care bine îmi aduc aminte: Tatăl meu a fost prizonier, a fost acolo împreună cu mai mulți români, și cînd s-a reîntors acasă așa a vorbit românește că aproape nu l-am înțeles. Vorbea foarte frumos românește. Dar mai tîrziu, cu trecerea anilor, limba română s-a dat uitării.

□ În familie cum a fost? Cred că și la Dumneavoastră a fost așa cum ne-a povestit mai nainte domnul Ghitea, că au vorbit numai românește în copilăria lui.

– Da, da... Românește a vorbit și bunica, și mama... Și cu mine vorbeau mult românește. Îmi spuneau că „Ileană, vino-ncoace!” sau „Du-te, mătură în cameră!”. Dar eu cu copiii mei

nu am mai folosit nici aceste expresii.

□ Ați obișnuit să mergeți la biserică?

– Da, am obișnuit. Trebuie știut însă că rareori avem slujbe aici, la Vecherd. Preotul din Jaca, care vine la noi, nu are cantor. El cu soția cîntă la liturghie.

□ Dumneavoastră nu-i ajutați cînd umează o parte din slujbă cu cîntări?

– Nu prea cunoaștem cîntările bisericesti. Le-am uitat... Pe vremuri le mai știam.

Cînd părintele Mîndruțu umbla aici la noi, ne plăcea să-l ascultăm. Avea o voce, de răsună toată biserica! Atunci încă și noi am cîntat împreună cu el. Cu preotul de acum nu știm să cîntăm... Nu știu, dar le spune altcum decît părintele Mîndruțu...

□ Ați amintit că și în certificatul Dumneavoastră figurează că sînteți român – îl provoc pe domnul Ghitea.

– Da. La rubrica de limbă maternă este scris că „oláh”.

□ Aici, în loc ați umblat la școală?

– Da, Pianoczky Dénes ne-a fost dascălul.

Femeia din mijloc încă nu a scos nici o vorbă. O întreb și pe ea mai întîi românește:

□ Înțelegeți românește?

– Nu știu nici o boabă. – Îmi răspunde Iuliana Bónác. Între timp, nana Ileana îmi șoptește să n-o cred că înțelege atîta ca s-o n-o poți vinde.

□ Auz că vecina spune că înțelegeți românește și că nu v-ați pierdut în România...

– Cîndva am înțeles... Dar acum nu prea mă descurc. De mult timp nu mai vorbim românește aici, la Vecherd.

□ Dacă, să zicem, aș fi venit prin anii '50, atunci aș fi găsit oameni, așa, știind la uliță vorbind românește?

– Sigur că da. Atunci încă mulți au știut românește...

Reportaj realizat de Adam Bauer
Foto: Eva Iova

„Din tată-n fiu mă știu nemuritor”

În memoria poetului Ioan Alexandru

Ioan Alexandru este un poet expresiv și profund în scrutarea universului și a fenomenelor naturale, plasându-se „în cadrele unui animism cu un fond filozofic foarte pronunțat”. După Eugen Simion, „Ioan Alexandru are ceea ce se cheamă simț al elementelor... Ambiția este de a afla esența lor adevărată”, cu aplicarea „unui principiu, comun expresioniștilor, dedus din ideea că în spatele lucrurilor obscure se află o realitate mai adâncă a existenței, că lumea vegetală are o fire a ei, la care poetul trebuie să ajungă” (Scriitor român de azi, I, Buc., 1978, p. 226). Ioan Alexandru, fiu de țăran transilvan, apare în literatură în momentul în care poezia și gândirea filozofică blagiană fertiliza o bună parte a poezilor români care aveau senzația că vor fi capabili să rupă cătușele sufocante ale regimului autoritar (1964). Și Ioan Alexandru face parte din această orientare poetică, continuând și îmbogățind în mod admirabil moștenirea bardului de la Lancrăm.

În poeziile de mai târziu (de după anii 1970) tronează patosul și solemnitatea imnurilor, închinare marilor personalități ale neamului, principatelor și „țărilor” românești, patriei, mănăstirilor, strămoșilor, personajelor biblice, copiilor, părinților, anotimpurilor etc. Titlurile sînt grăitoare: *Imnele Bucuriei*, *Imnele Transilvaniei*, *Imnele Moldovei*, *Imnele Țării Românești*, *Imnele Iubirii*, *Imnele Putnei* și *Imnele Maramureșului*.

Patriotismul și ruralismul conservat de fumul tămîiei plutește, parcă interminabil, de-a

lungul a șapte volume, fără să epuizeze subiectul abordat sau să rămână tributar monotoniilor. Satul, universul rural și figurile ideale care îl reînvie cu o remarcabilă plasticitate sînt intonate cu patima și evlavia cîntăreților din strănă. De altfel, cuvîntul obișnuit se transformă cu precădere în poezie, poezia în imn, iar imnul în rugăciune. Ioan Alexandru face parte din tagma marilor oratori naționali și universali. Definiția lui D. Micu este întru totul potrivită: „o poezie imnică în stil oratoric...”

De două ori l-am auzit vorbind pe autorul *Imnelor Transilvaniei*. Întîia dată la Budapesta, în ziua de 12 martie 1992, cu prilejul dezvoltării unei plăci în amintirea revistei *Familia* a lui Iosif Vulcan, în care a debutat, la 6 martie 1866, Mihai Eminescu. Dintre vorbitorii din Str. Váci, Ioan Alexandru s-a remarcat prin patima și stilul de tip Antim Ivireanul, printr-o oratorie care în lumea occidentală rar se mai poate auzi. A doua oară la Giula, cînd a făcut o vizită la Uniunea Românilor din Ungaria. În acea seară, Ioan Alexandru a făcut să se audă ceea ce însemna pentru el – și ar trebui se însemne pentru toți românii – patria, neamul, Ortodoxia. A vorbit vreo două ore cum numai un poet și un paroh ortodox știe să vorbească, reînviind chintesența lirismului său fermecător.

Ioan Alexandru a murit ca să devină nemuritor, întruchipînd un model de cugetare și simțire românească. Gh. P.

Ars Poetica

Nu pot rosti nici un cuvînt curat
Netrecut prin lacrimile toate
Cred că sînt cel mai neajutorat
Și mai sărac din cîte-au fost create

Iar pînă la ele să ajung
Ce zbatere și frîngere de sine
Stele și izvoare toate plîng
Pînă plînge sufletul din mine

Imn

Fără-nviere nu poate fi nici moarte
E stinsă ziua fără-a fi-nceput
Orbecăind țărînilor deșarte
Durează-n rouă umbrele de lut

Dar printre stele pămîntul se mai ține
Și trandafiru-abia a-mbobocit
Și pe altarul stingerii de sine
Liturgia-i fără de sfîrșit

Tradiția

Tradiție înseamnă transbordare
Din mînă-n mînă devenind mai sfînt
Cu cît transpare-n fiecare
Icoana celui alt pămînt

Pornești la drum cu multă sărăcie
Ce se-mputîină pe cît știi s-o porți
Fluviul tot crește și învie
Cel din urmă dintre morți

Pămîntul

Pretutindeni exiști tu, pămîntule,
ars de roți, frămîntat de lumini,
supt de oceane,
dar eu te știu dintr-un anume loc
și timp anume;
mergînd sub turme de oi
cum merg norii lăsînd în urma lor
lămpile aprinse
și-n crengile prunilor
o liniște de moarte.
Mai ales dintr-o groapă te știu
de argilă – făceam gloanțe ovale
și le puneam în vîrfurile unei nuiiele de răchită
și le zvîrleam spre cer în zilele însoțite
atît de sus – cînd coborau
erau ca piatra globuri uscate de cerul
sterp pe drum.

Ș-apoi toamna singuri acasă
frigeam bureți tîrziu pe-o sobă înnoptată,
ieșea fumul încet pe hornuri ca viața
și ne trezeam deodată în zori
opriți de ninsoare – nimeni nu știa
de vom porni din nou vreodată.
Pa fața casei locuiai gol în ger cu noi
încălzindu-ne unul de celălalt,
dar iar te revărsai în martie din nou
și iar credeam că nu ne vom mai revedea
vreodată...

Pretutindeni exiști tu, pămîntule,
ars de roți, frămîntat de lumini,
supt de oceane,
dar eu te știu dintr-un anume loc
și timp anume.

Pruncii mei

Să pot scrie imne pentru țară
În genunchi în fiecare seară
La lumina lămpii de oloi
Au nevoie pruncii mei de voi.

Să luăm de dincolo putere
Suferințele într-unvîiere
Cu răbdare-n lacrimă să șes
Peste bruma noastră de cules.

Poetul Ioan Alexandru a fost
înmormîntat lîngă Icoana Făcătoare
de Minuni a Maicii Domnului

Poetul Ioan Alexandru a fost înmormîntat sîmbătă, 23 septembrie, la Mănăstirea Nicula, din județul Cluj. Deși s-a născut la Țopa Mică, tot în județul Cluj, poetul a dorit să fie înmormîntat la Nicula, lîngă Icoana Făcătoare de Minuni a Maicii Domnului, unde, în fiecare an, ardelenii vin în pelerinaj de Sfîntă Măria. Ioan Alexandru a murit departe de România, la Bonn, pe 16 septembrie. Poetul, pe numele său adevărat Ion Sándor, s-a născut pe 25 decembrie 1941, în comuna Țopa Mică, județul Cluj.

Slujba de înmormîntare a fost oficiată de ÎPSS Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, secundat de Corul Institutului de Teologie din Cluj-Napoca.

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (22)

Tiberiu Iuhas

debut ziaristic • redactor • publicist

Am văzut pînă acum că mediul de formare a viitorilor jurnaliști, care au simțit nevoia de a ieși în pagina scrisă a ziarului românesc, a fost Liceul „Nicolae Bălcescu” din Giula. Chiar unii dintre ei au avut inițiativa să publice mai devreme, încă în perioada claselor de școală generală. Tot la acest fișier am stabilit o legătură de entuziasm adolescentin între o întreagă pleiadă de jurnaliști, de la Vasile Roxin, Ștefan Oroian la Ștefan Frățean și Tiberiu Herdean, și paginile pentru tineret ale Foii. Sub încurajarea și deschiderea spre tinerii liceeni a redactorului acestor pagini Livia Santău-Stănescu (vezi Fișa 10), pe de o parte, dar, mai ales, sub modelul de scris jurnalist și patronajul spiritual al neobositei profesoare Ana Crișan (Fișa 8) și-a început cariera de ziarist și Tiberiu Iuhas. De bună seamă că memoria intimă a fostului elev giulan păstrează însă luminoasă imaginea profesoarei, într-o iconă de dascăl de mare sărbătoare. Tot astfel, după cum credem, că sub privirea de taină a dînzei, citindu-le ucenicilor ei rîndurile risipite în ani prin ziar, Ana Crișan se întoarce în vreme și zăbovește cu fiecare dintre ei, trăind bucuria cuvîntului pe care-l zidesc. După stingerea prematură a Lievei Santău, în 1974, chiar cînd era reactivată în interiorul ziarului, *Vocea tineretului*, Ana Crișan cu frumozii și entuziaștii ei ucenici, cum a fost și Tiberiu Iuhas, au susținut multă vreme paginile suplimentului.

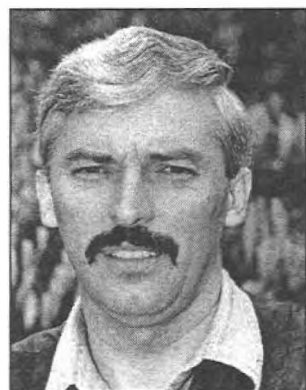
Întreg darul pe care Tiberiu

Iuhas (1957) [TJ, -J] îl poate oferi maestrului său încheagă azi o carieră de jurnalist strălucită, la care au lucrat cu folos hămicia și seriozitatea. Cîndva, în ceasurile de vorbă cu sine însuși, Tiberiu Iuhas ar zîmbi de o năstrușnică întrebare, care i-ar da tîrcoale: ce-aș fi putut fi altceva decît jurnalist? Producția lui de texte de presă nu a fost numai a redactorului cu obligații administrative, ci a unui publicist de vocație, tenace și hotărît să-și construiască din mers stilul, principiile, instrumentele scrisului său. Fără a greși, în redacția de la Giula, modelul de jurnalist al lui Tiberiu Iuhas este o ipostază valorică a modelului de ziarist al lui Vasile Roxin (Fișa 4), din etapa ziarului de la Budapesta. Ca în cazul aceluia există o perioadă foarte rodnică de prezență în paginile ziarului. În cazul lui Tiberiu Iuhas acestea sînt două: prima, în 1975, cînd se găsea elev, clasa a II-a și a IV-a la liceu, și cea de-a doua, în 1982, după încheierea cursurilor universitare la Budapesta și intrarea lui în redacție. Ziarul însă exercită o puternică influență asupra tînarului, prin știrile pe care le dă și în care este amintit numele lui T. Iuhas. În 1974, cînd Ana Crișan întreținea paginile pentru tineret, care deschidea și anul I al reapariției *Vocii tineretului*, împreună cu elevii ei, M. Mihuț, T. Cosma, I. Oros, tînarul elev debutează într-un material colectiv, *Știri de la Liceul N. Bălcescu* (V.T. nr. 23, 1 decembrie 1974). Materialul îl deschide gustul pentru știrea concisă și focaliza-

tă pe un eveniment deosebit, anticipînd textele-reportaj de mai tîrziu. Importante contribuții înregistrează ziarul între 1975-1978, pînă cînd durează anul V al suplimentului pentru tineri. Fie că scrie reportaje sportive (nr. 1, 1 ianuarie 1975), fie mărturisește de la fața locului despre stări, sentimente, emoții ale liceenilor (Balul panglicii, nr. 4, 15 feb. 1975, Părerii, emoții, așteptări, nr. 18, 15 sept. 1975), Tiberiu Iuhas își perfecționează de la articol la articol calitățile de jurnalist. Studenții de la ELTE (1977-

1981) au în proaspătul lor coleg un colaborator la ziarul românesc, care să scrie despre acțiunile catedrei budapestane. Scrisul său capătă acum și o nuanță culturală rafinată, intrarea în mediul academic, cu interes pe activități intelectuale de substanță (întîlnirea cu Ferenc Szemler, nr. 1, 1 ian. 1978, participarea la cursurile de vară, nr. 19, 13 august 1978). Enigmatică este absența timp de aproape doi ani din paginile ziarului, așa cum după anul 1983 se așterne iarăși o tăcere mult prea lungă peste semnătura lui. Ceva s-a petrecut în libertatea interioară a lui Tiberiu Iuhas, într-un moment cînd scrisul său a cîștigat în maturitate și s-a centrat pe materiale publicistice de profundă analiză.

Cea de-a doua etapă fecundă a activității sale jurnalistice se consumă în 1982. Începînd cu 1980, spre ultimul an de facultate, Tiberiu Iuhas este uneori prezent cu două materiale în același număr de ziar. Ne permitem să constatăm doar în acest an 1982, trei importante semnături își dau măsura talentului lor de jurnaliști și profesionalizează trei formule publicistice la ziar: Tiberiu Herdean (Fișa 11) în critică și istorie literară, Ștefan Frățean (Fișa 14) în reportaj de teren, Tiberiu Iuhas ca **publicist comentator**. Cei trei tineri jurnaliști au și găsit momentul prielnic al ziarului, cînd în Al. Hoțopan (Fișa 5) au găsit un

redactor-șef deschis inițiativelor și formulelor novatoare pentru eficientizarea Foii. Nu întîmplător, cei doi colegi, scriu despre Tiberiu Iuhas - student în anul I și anul IV, în două materiale de la Budapesta: Șt. Frățean în nr. 20, 15 octombrie 1977, Tiberiu Herdean, în nr. 20, 18 mai 1980. Încadrat și susținut de cei doi, Tiberiu Iuhas încearcă în 1982 să facă o sinteză a reportajului de teren și a articolului cultural. Scrie acum intens despre liceenii din Giula (Balul panglicii, O zi de neuitat, Peste cîteva zile va suna clopoțelul), practică profilul de dascăl (Tineri profesori, tineri uteciști), poposește printre studenții din Seghedin (nr. 13, 1 apr. 1983), interviul (de vorbă cu Florica Santău, 51-52, 23 dec. 1983). După 1990, scrisul lui T. Iuhas intră pe terenul articolelor de atitudine și opinie, cu mult suflet în apelurile sale la unitatea românilor (Strîngerea forțelor, 1994), scrie și tablete publicistice, care oferă o latură meditativ-contemplativă a ziaristului (Politețe, 1992, Pămîntul doare, 1993). Poate că din această ultimă ipostază de reflexiv și analist s-ar fi putut lansa mult mai profitabil, sub aspect cultural, Tiberiu Iuhas, dacă ținuta seriozității și atitudinea responsabilă față de tot ce-a scris ar fi fost alimentate de aceeași tenacitate și pasiune ale începuturilor sale jurnalistice. Iar dacă în ultima vreme, inexplicabilă ne apare absența semnăturii sale din paginile ziarului, tot atît de incredibilă ni se pare că Tiberiu Iuhas și-a epuizat resursele. Periodicul românesc, la care a ucenicit și a rodit atît de frumos prin cuvînt și implicarea ca redactor, așteptînd să-i dea strălucire și lumină, ca în vremurile bune. Tiberiu Iuhas n-a fost un spirit comod și convențional, cînd ziarul în istoria lui pe aceste fișe nu-și permite să-i omită contribuția de substanță.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Gheorghe Dulău (23), Ioan Sz. Kiss (24) și alții

Cu gîndul la limba noastră...

În ultimul timp aud tot mai des discutîndu-se despre limba română, despre atitudinea noastră față de limba pe care o vorbim noi, românii de pe aceste meleaguri. Nu numai între prieteni sau colegi de muncă, dar și la unele ședințe, întruniri oficiale se pun o serie de întrebări: cum să vorbim, de ce nu se vorbește mai corect românește, de ce nu vorbim mai mult românește, ce-i de făcut pentru a ne îmbogăți vocabularul, pentru a ne păstra limba, și pentru a o preda generațiilor tinere.

Părerile cuprinse în răspunsuri sînt de multe feluri, metodele propuse în vederea îmbunătățirii situației - la fel. Culese într-o carte, am avea un material voluminos și nici una dintre sugestii n-ar fi de prisos, de aruncat în vînt.

În orice caz, tema e actuală și un lucru e cert: limba maternă trebuie mult mai mult folosită. Și ea trebuie cu atît mai mult vorbită, cu cît o vorbesc din ce în ce mai puțini. În această privință problema e tot mai anevoioasă. În localitățile noastre, din păcate, în ultima vreme limba română se vorbește în cercuri tot mai restrîns. La tot pasul putem întîlni un fenomen paradoxal: cei vîrstnici, care nici n-au umblat la vreo școală românească, vorbesc românește deși dialectal, în schimb generația mai tînără, care se bucură aproape de toate condițiile unui învățămînt românesc, nu prea știe românește. Iar acest lucru, printre altele, fiindcă tot mai mulți tineri nu țin cont de un lucru evident, anume: limba pe care o înșușim de mici, din familie, constituie unul dintre factorii decisivi în păstrarea identității de naționalitate. Păcat, mare păcat că tot mai puține familii își cresc copiii în acest spirit.

O mare parte a generației mai tinere pare lipsită de o condiție indispensabilă însușirii oricărei limbi: voința, dorința de a-și îmbogăți vocabularul, necesitatea autoperfecționării. Prin urmare, mulți nu-și i-au osteneala să vorbească și să-și învețe copiii în limba moștenită de la părinți. Trecînd peste problematica familiei: ca folosirea limbii materne să devină generală, se cere ca cei care lucrează în condiții optime să-i mobilizeze pe ceilalți - în viața de toate zilele - la conversații libere în limba pe care o avem din naștere.

- juhász -

La Jocurile Mondiale ale Medicilor

Dr. Teodor Bányaï a obținut trei medalii de aur

Dr. Teodor Bányaï, infectolog la spitalul județean „Pándy Kálmán” din Giula, este recunoscut nu numai de colegii, ci și de pacienții săi. Domnul doctor, pe lângă menirea sa de a vindeca, are și o altă mare pasiune, cunoscută de mulți prieteni: din anul 1980 joacă fotbal în echipa spitalului, în divizia orașenească. La început a jucat pe postul de atacant, dar în ultimii ani în apărare. (Și acum îmi amintesc de jocul lui și al echipei de la liceul românesc de pe terenul de zgură al căminului I. C. Frimu. Eu eram în clasa a 7-a și stăteam la marginea terenului și mă minunam cât de rapid și instruit a fost Teodor.) Deși au trecut câțiva ani de atunci, parcă și acum ar fi licean, atât de rapid e, numai tehnica e mult mai fină. Cu astfel de calități, cu așa elan și dragoste față de fotbal nu e mare minune că e și membru al naționalei medicilor.

– De când jucați în echipa națională a medicilor?

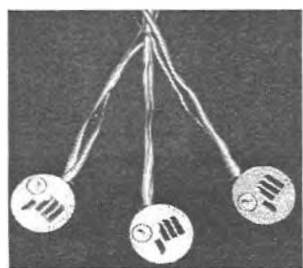
– Prima dată am jucat în anul 1992. Atunci din Giula a fost membru încă și dr. Petrőczki István și dr. Bartóki Attila. Din anul trecut ei nu mai joacă.

– La ce competiții participă echipa națională a medicilor?

– De două ori am participat la Jocurile Mediteraniene în Grecia și în fiecare rând am câștigat concursul. Din an în an se organizează Jocurile Mondiale ale Medicilor (Jeux Mondiaux de la Medecine) în orașe bine cunoscute. Pentru prima dată s-au organizat, cu 22 de ani în urmă, în Franța. Jocurile seamănă mult cu Jocurile Olimpice, la care participă cam 3000 de medici sportivi din 37-40 de țări, la diferite ramuri sportive: fotbal, înot, tenis, handbal și atletism.

– La care competiții ați luat parte pînă acum?

– Pentru prima dată am fost

la asemenea competiție în anul 1993, la St. Malo (Franța), apoi în anul 1994 la Evian (Franța) unde am câștigat locul III, luînd bătaie de la colegii germani, într-un meci foarte egalat. Din cauza distanței mari, la două competiții nu am participat, dar în anul 1998 am fost la Klagenfurt (Austria), în 1999 la Saint Tropez (Franța). În sfîrșit, în vara aceasta am fost la Cannes și am luat locul I. De data aceasta am „replicat” germanilor cu 3-0, într-un meci cu multe acțiuni retur.

– Cum se desfășoară meciurile de fotbal?

– Mai întîi sînt selectate cele mai bune 10 echipe – în anul trecut și în anul acesta și echipa noastră a fost relevată – și pe urmă se alcătuiesc grupe de cîte 3-4 echipe. Dintre cele 16 echipe ajung cele calificate pe locul 1, iar cele 6 mai valoroase de pe locul 2. Pînă la finală se joacă în perechi. Echipele calificate pe primele trei locuri primesc medalii, diplome și o cupă. În anul trecut am câștigat cupa cu un scor fără precedent, cu un rezultat maxim de sută la sută și cu golaverajul de 21-0. În anul acesta am jucat în finală contra Argentinei (ca și la Klagenfurt) și am câștigat cu lovituri de la 11 metri.

– Cum vă pregătiți pentru Jocurile Mondiale?

– Săptămînal avem meciuri cu echipa „Spitalul”, în fiecare zi alert și fac gimnastică, iar vara fac antrenament în străinătate (legat de concediul cu familia). În anul trecut am fost două săptămîni la Corfu, unde am făcut antrenament pe malul nisipos al mării. În anul acesta am stat o săptămîină în munții din Italia și m-am pregătit pentru JM, iar acasă am continuat cu o lună înainte de a pleca. Cu echipa împreună am jucat 5 meciuri de pregătire.

– Aveți posibilitate să vă distrați, să vizitați orașele unde se desfășoară competiția sau sînteți prea ocupați?

– Întotdeauna Jocurile durează 7 zile, și în fiecare zi avem meci, totuși rămîne timp și pentru distracție. La această competiție (cea de a XXI-a) de la Cannes deschiderea Jocurilor a fost în palatul unde se desfășoară Festivalul Filmului, un loc splendid...

– Cine este antrenorul echipei?

– Acel Koch Róbert care a jucat și în echipa FTC din Budapesta.

– Cine vă sprijină financiar participarea?

– Echipamentul și taxa de înscriere la concursuri le plătesc sponsorii și Camera Medicilor, iar restul cheltuielilor (transport, cazare, mîncare) le plătim din buzunarele proprii.

– Care este cea mai frumoasă amintire de pînă acum?

– În anul acesta pe Népstadion, Ministrul Tineretului și al Sportului și Ministrul Sănătății ne-a oferit cîte-o diplomă, și cînd am luat revanșă contra echipei Germane cu 3-0.

– Unde va fi în anul viitor cea de-a XXII-a competiție?

– La Evian. Și sperăm că și atunci vom participa la fel de bine ca și în anii trecuți.

MIC

Următoarele
meciuri de fotbal

30 septembrie (sîmbătă)

Kiskunfélegyháza-Giula 15.00

Nagybánhegyes-Chitighaz 15.00

Telekgerendás-Leucushaz 15.00

1 octombrie (duminică)

Micherechi-Gyoma 15.00

Tótkomlós-Bătania 15.00

Aletea-Szabadkígyós 15.00

Leta Mare-Hosszúpályi 14.00

Nagyhegyes-Jaca 14.00

Sportul românesc de la A. I. Cuza
pînă la Nadia Comăneci (II)

Prin Ion Țiriac și Ilie Năstare (ultimul fiind cîștigătorul marelui premiu FILT în 1972 și 1973) România a fost de 3 ori finalistă în Cupa Davis. Mulțumită acestor mari sportivi, tenisul este foarte popular în România.

Printre sporturile de echipă cu tradiție deosebită trebuie evidențiat handbalul, dar înainte de toate handbalul feminin, care a oferit prestigiu aît echipei naționale, cît și echipelor de club, asigurînd șansa să urce rapid pe scara valorică europeană, mondială și olimpică. 1976 a fost anul care a adus celebritatea școlii românești de gimnastică, gimnastele române menținîndu-se în elita mondială și pînă în prezent. La Jocurile Olimpice din Montreal, din 1976, Nadia Comăneci a cîștigat trei medalii de aur, una de argint și una de bronz.

După prăbușirea regimului ceaușist în decembrie 1989, sportul românesc a intrat și el într-o perioadă de tranziție. Împlicarea statului a scăzut, și la fel și sursele de finanțare. Totuși dinamismul

celor 45 de federații de specialitate, eforturile cluburilor, care la rîndul lor au fost restructurate, a adus României un total de 18, respectiv 20 de medalii la ultimele două ediții ale Jocurilor Olimpice de la Barcelona și Atlanta. Cu aceste rezultate, România a cîștigat locul 14 pe națiuni – cu 14 medalii de aur la fiecare olimpiadă. În ultimii ani au fost obținute rezultate notabile în gimnastica feminină, canotaj, box (Mihai Leu a obținut centura de campion mondial profesionist) și, bineînțeles, la fotbal. România a avut participări remarcabile la ultimele trei ediții ale Cupei Mondiale și la Campionatele Europene. Rezultatele fotbalistilor de la „Steaua” din anii 1980 au deschis o nouă pagină în istoricul fotbalului din România.

Sporturile de iarnă – înotul și ciclismul – au fost în schimb un fel de „Cenușăreșe”. De remarcat că sportul tradițional al României, oina (apropiat de baseball) nu a fost niciodată popular nici printre sportivi, nici printre spectatori.

Scandal fără fotbal la Orosháza

La 23 septembrie ar fi trebuit să se desfășoare meciul între echipele Orosházi MTK și

Micherechi. Echipa în deplasare a ajuns din timp la fața locului și a început cu o mică încălzire. În timp ce fotbalistii noștri au făcut încălzirea, o parte a suporterilor din Orosháza au scandal fel și fel de versuri jignitoare la adresa echipei din Micherechi: „Duceți-vă înapoi în țara voastră vlahă!”, „Duceți-vă în I!”, „Ce căutați aici, români puturoși?!...” și altele de acest fel.

Băieții de pe teren nu s-au ocupat de aceste calomnii, fiindcă ei știu deja de mult că la Orosháza nu sînt bine văzuți. Arbitrii, denușiți din județul Csongrád, au sosit numai cu 15 minute înainte de a începe meciul.

Gheorghe Pătea degeaba le-a atras atenția arbitrilor că în loc de cincisprezece, pe arenă au fost numai trei organizatori. Răspunsul arbitrilor a fost: „Nu vă ocupați cu asta, nu e treaba voastră!” Dintre cei 50 de suporter, 45 au fost micherecheni. Și a început jocul.

În minutul 2, Tiberiu Magyar a fost dur și grav faultat din spate – în așa mod, că nici la ora actuală nu poate călca cu acest picior. Iar arbitrul nu a dat nici măcar un cartonaș galben pentru faultul acesta. Apoi, în minutul 7, Tiberiu Berényi a fost faultat aît de dur, încît a aterizat pe terenul de zgură. În minutul 12, scandalul a culminat: Tiberiu Berényi preluînd mingea cu capul dintre doi jucători adversari, unul i-a dat cu piciorul în cap. Tiberiu a căzut amărît la pămînt, pierzîndu-și cunoștința. Arbitrul nu a luat la cunoștință nici faulturile acestea. Între timp, unul dintre suporterii din Orosháza l-a tot jignit pe antrenorul Gh. Pătea. Dar cînd l-a înjurat de mamă, nici antrenorul nostru nu a mai suportat jignirile și „l-a pus în chistaș” pe cel care îl jignise – care în ciclul trecut fusese tocmai

viceprimarul orașului. Pe T. Berényi, care aproape că și-a înghițit limba, salvarea l-a transportat mai întîi la spitalul din Orosháza – după ce medicul echipei gazde i-a dat prim-ajutor. La cererea părinților, tînărul – care este student în anul întîi la Catedra de Română din Seghedin – a fost transportat la spitalul din Giula.

Gheorghe Pătea: „Cu cîteva săptămîni în urmă, OMTK nu a vrut să continue campionatul, dar la propunerea federației județene totuși se continuă, fiindcă în caz contrar toate meciurile jucate pînă acum ar fi trebuit anulate. În acest fel, noi am fi pe primul loc – ceea ce alții nu ar vrea... Tocmai din acest motiv OMTK ar fi vrut să ne bată cu orice preț... Mai ales că echipa din Orosháza încă niciodată nu a jucat un meci curat contra noastră... Iar cînd am reclamat multimea de faulturi, arbitrul mi-a zis doar atîta: „Cărați-vă de-aici, nu vă ocupați de arbitraj”.

Restály György, președintele clubului OMTK: „Micherechenii l-au înjurat mult pe arbitru. În minutul 6, jucătorul nostru a avut o alunecare perfectă, nici nu l-a atins pe Berényi... În minutul 14, jucătorul nostru a alunecat în genunchiul lui Berényi și de aceea și-a pierdut cunoștința. Colegul antrenor nu ar fi avut voie să intre pe teren.”

Se știe că e interzis ca antrenorul să intre pe teren. Dar oare e permis ca unui jucător să joace într-un fel aît de dur, bătîndu-și joc de fotbal, călcînd în picioare orice normă de fair play?...!

Marți după-masă la ora 16.00 s-a întrunit comisia de litigiu și a adus următoarea decizie:

– ambele echipe rămîn fără puncte pentru punctul acesta,

– ambelor echipe li se scad cîte 3 puncte din punctajul total,

– Gheorghe Pătea a primit o pedeapsă bănească.

MIC

Ultimele rezultate
ale echipelor noastre de fotbal

Campionat național, divizia II.

Giula-Jamina 4-0

Campionat județean,

Bichiș, divizia I.

OMTK-Micherechi (Meciul

în min. a 14-a întrerupt)

Bătania-Medgyesegyháza 5-1

Campionat județean,

Bichiș, divizia II.

Mezőkovácsháza-Aletea 1-1

Campionat județean,

Bichiș, divizia III.

Chitighaz-Telekgerendás 1-1

Leucushaz (zi liberă)

Campionat județean,

Bihor, divizia I.

Tiszacsege-Leta Mare 1-4

Jaca-Blondy 1-0

ROMÂNIA

Luni, 2 octombrie

11.00 Surprize, surprize... (R) 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Pro Patria 14.30 Serial. Orice e posibil 15.00 Cronica. Magazin social-politic în limba maghiară 16.30 Serial. Să vezi și să nu crezi! 16.55 Corect 17.05 Seniorii cetății 17.55 Informații bursiere 18.05 Știri 18.10 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.40 Iartă-mă! 20.45 Serial. Șapte zile 21.45 Jurnalul de noapte 22.15 Chipuri și vederi din România 23.00 Lumea dansului.

Marti, 3 octombrie

6.00 Telematinal 8.00 Știri 9.30 TVR Cluj 10.25 TVR Iași 11.15 TVR Timișoara 12.05 Serial. Șapte zile 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Ciber-Fan. Lumea PC-ului 13.30 Iartă-mă! 14.30 Serial. Orice e posibil 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.30 Serial. Să vezi și să nu crezi! 16.55 Corect! 17.05 Pentru Dv. Doamnă! 17.55 Info-Mania 18.05 Știri 18.10 Concert extraordinar Jose Carreras la București 20.15 Jurnal 20.55 Sport 21.00 În flagrant 21.30 Jurnalul de noapte 22.00 Economia.

Miercuri, 4 octombrie

6.00 Telematinal 8.00 Știri 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Poveste imorală 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Ciber-Fan 13.30 TVR Craiova 14.30 Serial. Orice e posibil 15.00 Panorama 16.30 Serial. Să vezi și să nu crezi! 16.55 Corect! 17.05 Impas în doi 17.55 Info-Mania 18.05 Știri 18.10 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 TVR Cinema. Roberta 20.40 Recurs la morală 21.30 Amprente 21.45 Jurnalul de noapte 22.15 România încotro?

Joi, 5 octombrie

6.00 Telematinal 8.05 Știri 8.45 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 14.40 Serial. Orice e posibil 15.00 Conviețuiri 16.30 Serial. Să vezi și să nu crezi! 16.55 Corect! 17.00 S-a întâmplat... azi 17.05 Revista presei 17.10 Medicina pentru toți 17.35 Portret cu personaje 18.35 Documentar 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Poveste imorală 20.45 Cu ochii'n patru 21.30 Reflecții rutiere 21.45 Jurnalul de noapte 22.05 Anchetă 22.35 Cultura în lume 23.00 O vedetă populară.

Vineri, 6 octombrie

6.00 Telematinal 8.10 TVR Craiova 8.45 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 14.10 O vedetă... populară 14.30 Serial. Orice e posibil 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Lumea și noi 16.00 Fotbal 18.00 Corect 19.00 Jurnal 19.30 Sport 19.45 Ploaia de stele 21.15 Garantat 100% 21.45 Jurnalul de noapte. 22.00 Serial. Blossom 22.30 Surprize, Surprize.

Sâmbătă, 7 octombrie

6.00 Ploaia de stele 7.30 Desene animate 8.20 Serial Zorro 8.15 Desene animate 10.10 Film. 12.00 Arca... Marinei 15.00 Teledicționar 16.00 Divertisment 16.40 Serial. Justițiarul 17.30 Teatrul 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Surprize, surprize... 20.30 Serial. 22.00 Jurnalul de noapte. 23.00 Noaptea Cinefilului.

Duminică, 8 octombrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul Credinței 8.00 Desene animate 8.30 Kiki, Riki, Miki 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 De luni, pînă duminică 12.45 Jurnalul de prinz 13.00 Național TV Bingo Liberty 16.00 Concurs Hîpic Internațional 17.00 Lord Of The Dance. Spetaculul marelui Michael Flatley 18.00 Trupa de șoc 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Știrile de sîmbătă asta 20.00 Film. Famosul paparazzo 21.30 Jurnalul de noapte 21.40 Fotbal Show 22.20 Jurnalul de noapte 23.15 Profesioniști.

TVR

Luni 2 octombrie

6.00 Serial. Obsesia 7.30 Toți împreună 8.15 Știri 8.20 Film (R). Fiica din America 10.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 10.50 Documente culturale 11.40 Oșia Lumii (R) 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.00 Știri 13.45 Serial. Lumea bărbaților 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Expediție în necunoscut 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Film. Goana după vînt 19.30 Veni, Video, Vici! (R) 19.45 Obsesia vitezei 20.30 Sport plus 21.20 Știri bancare și bursiere 22.20 Serial. Domnișoara Andrea 23.10 TVM Mesager.

Marti 3 octombrie

6.00 Serial (R). Obsesia 7.30 Toți împreună 8.15 Știri 8.20 Film (R). Goana după vînt 10.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 10.50 Serial (R). Mike Hammer – detectiv particular 11.40 Tribuna partidelor 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.00 Știri 14.45 Serial. Lumea bărbaților 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Călătorind prin țară 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegiurnal 18.00 Film. Fetița cea urîță 19.45 Pragul de sus 21.15 Știri 21.20 Știri bancare și bursiere 21.30 Serial. Mike Hammer 22.20 Serial. Domnișoara Andrea 23.10 TVM Mesager.

Miercuri 4 octombrie

6.00 Serial. Obsesia 7.30 Toți împreună 8.30 Știri 8.40 Film (R). Fetița cea urîță 10.20 Călătorind prin țară (R) 10.50 Serial (R). Mike Hammer – detectiv particular 11.40 Orizont spiritual (R) 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.00 Știri 14.45 Serial. Lumea bărbaților 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Mit și istorie 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegiurnal 18.00 Film. Cucoana Chirița 19.45 Pe muchie de cuțit 21.15 Știri 21.20 Știri bancare și bursiere 21.30 Serial. Mike Hammer 22.20 Serial. Domnișoara Andrea 23.10 TVM Mesager.

Joi 5 octombrie

6.00 Serial. Obsesia 7.30 Toți împreună 8.15 Știri 8.25 Film (R). Cucoana Chirița 10.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 10.50 Serial (R). Mike Hammer – detectiv particular 11.40 Tribuna partidelor 12.15 Serial. Cei trei ursuleți 12.15 Cinci pentru națiune 13.00 Știri 13.15 Serial. Lumea bărbaților 14.45 Veni, Video, Vici! 14.45 Veni, Video, Vici! 16.10 Călătorie la marginea universului 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Cinematograful de artă. Ruptura 20.00 Studio la vedere 21.15 Știri 21.20 Știri bancare și bursiere 21.30 Serial. Mike Hammer 22.20 Serial. Domnișoara Andrea 23.10 TVM Mesager.

Vineri 6 octombrie

Serial. Obsesia 7.30 Toți împreună 8.15 Știri 8.20 Cinematograful de artă 10.20 Mit și istorie (R) 10.50 Serial. Mike Hammer 11.40 Călătorie la marginea universului (R) 12.15 Desene animate 12.45 Arca lui Noe 13.15 Documentar 13.45 Serial. Lumea bărbaților 14.15 Documentar 14.50 Serial de călătorii 15.40 On line 16.10 Prețul succesului 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Film. Povestea lui Audrey Hepburn 19.40 D'ale lui Mitică 20.45 Serial. Roger, Roger 21.35 Știri 21.40 Știri bancare și bursiere 21.45 Rose d'Or 22.45 Serial. Domnișoara Andrea 23.35 TVM Mesager.

Sîmbătă 7 octombrie

6.00 Film (R). Povestea lui Audrey Hepburn 7.35 Toți împreună 8.20 Oșia Lumii 8.50 Film. Labirintul 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piața magică 11.30 Trupa Dp 2. 13.00 Știri 13.05 Atlas 13.35 Documentar 14.25 Top TVR 2. 14.30 Serial. Parohia Dibley 16.00 Paralele inegale 17.30 Telegiurnal 17.45 Serial. Supranaturalul 18.40 Serial. Avocata 19.40 Serial. Pîrne și trandafiri 20.30 Serial. Familia Porter 21.00 Știri 21.05 Teatrul liric. „Trubadurul” de Giuseppe Verdi 23.35 TVM Mesager.

Duminică 8 octombrie

6.00 Paralele inegale (R) 7.30 Tradiții 8.00 Ferma 9.00 Medalion de interpret 9.30 Cronici votive 10.00 Documentar 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piața magică 11.30 Desene animate 12.00 Avangardieră 12.05 Documentar 13.00 Știri 13.05 Arta apărării 13.40 În numele sportului 14.15 Adevărate povești hollywoodiene 15.10 Serial. Star Trek 16.00 Lumea de mine 17.30 Telegiurnal TVR2 17.40 Serial. Stăpînul domeniului 18.30 Spectacolul lumii 19.00 Film. Viața de la capăt 20.30 Serial. Familia Porter 21.00 Știri 21.05 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Don Carlos de Friedrich Schiller 23.10 TVR Mesager.

ProTV Internațional este transmis pe satelitul HOT BIRD 3, situat la 13 grade Est, putînd fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența 12198,08 MHz. În România, acest program este transmis **NECODAT** între orele 00.00 – 10.00 (ora României).

Luni, 2 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A – Rezumat 3.00 Știrile ProTV – Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Marti, 3 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Miercuri, 4 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profetii despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Joi, 5 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Sărau 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Vineri, 6 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Sîmbătă, 7 octombrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Fotbal 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectivă – Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă Acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Sărau 3.00 Echipa mobilă 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectiva P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică, 8 octombrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobilă 0.30 Vacanța Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superabracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobilă 5.30 Promotor 6.00 Profetii despre trecut.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 59-430552, Fax: 59-427372
E-mail: inbox@rve.net
– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vîrstă
Ascultați RVE non stop și pe Internet la:
<http://www.rve.net>
TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA
(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45
SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

2 OCTOMBRIE, LUNI (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

3 OCTOMBRIE, MARTI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Engleza pe înțelesul tuturor – curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

4 OCTOMBRIE, MIERCURI (redactor: Anamaria Brad)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avangardieră „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

5 OCTOMBRIE, JOI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămîinii de Edda Illyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

6 OCTOMBRIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.50 Revista presei „Foia românească” 11.52 Avangardieră „Ecranul nostru” 11.55 Ce e nou la liceul Bălcescu din Giula? – relatează Andreea Gurzău 11.00 Magazinul vîrstnicilor 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la români din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Mata din Virșeț 11.50 Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

7 OCTOMBRIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00 „Pe undele Europei” – magazin eurorregional 15.58 Încheiere.

8 OCTOMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30 Retrospectiva săptămîinii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30 Emisiune religioasă ortodoxă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești. Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale. Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

4 octombrie 2000 (m1 ora 13.25)
Reluare: 7 octombrie 2000 (m2 ora 10.40)

Conținutul prevăzut al programului din săptămîina viitoare:

Emisiunea românească televizată va relata despre Ziua Culturală Românească din Vecher, care a avut loc la mijlocul lunii septembrie. Apoi vom prezenta un montaj, realizat la Liceul Românesc din Giula, unde în anul înfîi s-au înscris peste 50 de elevi. La capătul programului, se va difuza un interviu cu Iulia Olteanu, noua directoare a școlii românești din Bătănia.

Realizator: Aurel Becan

Bineînțeles, AUR!

În prima decadă, România pe locul 7 al clasamentului națiunilor participante la Jocurile Olimpice

După un început nu prea promițător – scandalul privitor la delegația halterofililor dopați și excluși din competiție – delegația română de la Sydney și-a regăsit adevărata valoare, ba mai mult: evoluția ei de pînă acum a depășit și așteptările cele mai îndrăznețe. După 10 zile de competiție (pînă la încheierea ediției noastre de marți), sportivii români au cucerit 19 medalii – 10 de aur, 4 de argint și 5 de bronz – plasîndu-se în elita națiunilor lumii. Cele 120 de puncte olimpice acumulate reprezintă o adevărată performanță, care nici nu ne permite să-i enumerăm pe toți sportivii reprezentînd România, care au terminat printre primii 6 la probele respective.

Dar iată lista celor mai buni, care au reușit să stea pe podiumul olimpic. Cele 10 titluri și medalii de aur românești la Sydney: *Diana Mocanu*, natație, în probele spate 100 m și 200 m; *Mihai*

Covaliu, scrimă, în proba sabie individual; *Doina Ignat* și *Georgeta Damian* la canotaj, proba de două rame; *Constanța Burcica* și *Angela Alupei* tot la canotaj, proba de două rame, categorie ușoară; *echipamentul feminin 8 plus 1* la canotaj academic; *echipa de gimnastică feminină*; *Andreea Răducan*, gimnastică feminină, la proba individual compus; *Marius Urzică*, gimnastică, cal cu mîner și *Gabriela Szabo*, atletism, la alergare 5000 m. Medaliații de argint: *Beatrice Câslaru*, natație, la proba 200 m mixt; *Lidia Simon*, atletism, la alergare maraton; *Simona Amânar*, gimnastică, individual compus; *Andreea Răducan* tot gimnastică la proba de sărituri. Medaliiile de bronz cîștigate de sportivii români: *Beatrice Câslaru*, natație în proba de 400 m mixt; *Maria Olaru*, gimnastică, individual compus; *Simona Amânar*, gimnastică, sol; *Simona Richter*, judo în categoria 78 de kg.

O nouă putere în piscinele lumii

Delegația română și-a prevestit valoarea în natație deja la Campionatul European de la Helsinki, cu 14 medalii. Dar atunci nimeni n-a crezut serios că în competiția mult mai puternică de la Jocurile Olimpice românii vor juca un rol hotărîtor. Și iată, totuși, un palmares de onoare, două titluri, o medalie de argint și una de bronz. S-a remarcat și o

nouă vedetă a acestei ramuri sportive, care se cheamă *Diana Mocanu*. Această fetiță de numai

16 ani a și primit porecla de „*Nadia din apă*”, care îi revine din cauza asemănării construcției psihice cu „*zîna din Montreal*”, *Nadia Comăneci*. *Mocanu* are o rezistență psihică deosebită, i-a fost măsurat pulsul în timpul competiției și s-a remarcat că acesta, după 50 de m, nu s-a ridicat deloc peste cel normal. Cei care au văzut-o ascultînd Imnul, au putut constata cu uimire că n-a schițat nici un mic zîmbet. Ea s-a declarat: „*E bucuria mea și o trăiesc cînd sînt singură*”. *Diana Mocanu* a acordat un interviu într-o limbă engleză

Gabriela Szabo

fluentă, apoi a dispărut, dar nu pentru totdeauna.

Gimnastică – Made in România

Echipa feminină – aur. La individual compus: aur – argint – bronz; *Andreea Răducan*, *Simona Amânar*, *Maria Olaru*. Pe podiumul olimpic numai fete române. Ce să mai comentăm? „*Se spune că dăm ceza celui al cărui zăruțu.*” scrie cotidianul Pro Sport din București. Gimnastele au fost pregătite de o echipă condusă de *Octavian Belu*, *Mariana Bitang* și *Lucian Sandu*. Lumea și-a ridicat pălăria pentru că o astfel de performanță nu s-a întîmplat decît o singură dată înainte de Sydney: acum 40 de ani, în 1960, trei fete din Uniunea Sovietică au ocupat primele 3 locuri olimpice în individual compus. *Octavian Belu*, antrenorul principal a declarat următoarele: „*E clipa cea mai mare din viața mea. Nimic nu poate fi mai frumos decît să cîștigi la Olimpiada mileniului. Peste o mie de ani voi fi prea bătrîn ca să vin să mai antrenez o echipă și să mai iau o medalie cu ea.*” Fericirea românilor din Super Dom din Sydney a mai excelat cu un aur venit pe cal. *Marius Urzică* a cîștigat încă un titlu la cal cu mîner. Medaliiile de argint și bronz ale fetelor au servit doar ca niște podoa-be pe imensul tort gimnastic.

Reginele apelor au fost tot române

La canotaj luptele s-au desfășurat doar în șase probe, dintre acestea trei au fost cîștigate de române. Cu aceasta delegația română s-a clasat pe primul loc al clasamentu-

Canotatoarele române

Mihai Covaliu

lui națiunilor în această ramură sportivă. Se mai poate mări evoluția țării cu numai 23 de milioane de locuitori? Răspunsul este un DA hotărît.

Încă două medalii de aur pentru români

Milioane de spectatori din lume au ținut pumnii pentru un tînar de 23 de ani din Brașov, cînd a luptat singur-singurel între monștrii sabiei. *Mihai Covaliu* a cucerit titlul olimpic venind din negura necunoscutului, după ce cu numai un an în urmă a vrut să se lase de sport. Doar mama lui l-a convins să continue. Să mai zică cineva, să nu ascultăm de părinți!

Iar *Gabriela Szabo*, în proba de 5000 m alergare s-a mișcat ca o adevărată regină a recortanului și n-a lăsat nici un motiv de îndoială că la 5 km poate fi învinsă de oricine din lume, nici chiar de *Susie O'Sullivan* din Irlanda, care totuși a încercat cîte ceva.

Pînă acum deci, 10 medalii de aur românești la Sydney. O evoluție de excepție. Și cînd aceste rînduri se aștearnă pe hîrtie, ne mai așteaptă aproape o săptămînă înțreagă de competiție...

Ștefan Crăsta